96

ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 122 (4135). ШИНАРДИ, 12 октябрь, 1965 шу. Мах 2 кап.

ВЕЖАРИЙ САННА ЦІОАГІО ЙОЛЧА ДЕЗАЛА ЮКЪЕ

Деигара ди массала долл, віерагара шу массала доал чІоагІлу вай Дай-мехка вошал долча халкъий доттагІал. Сийлахь - воккхача Ленина, хоастамерча Коммунистически парте віаштІехьдаьккха из доттагІал чІоагІденнад социалистически революци бахьан долаш лоаттабаьча къовсаме, Советий мехка моастагІашца даьча тІемашка, цо ше массе оагІорахьара хьахьекхад социалистически общества дукхача гІишлонашка.

Къамий дош СССР-е нийса, берригача къахьегамхой вахара овлаигарча хьаштана маьххара къоастадар, халкъий доттагІал чІоагІдар — социализмана карагІдаьнна сийлахь - доккха хІама. Социалистически общество къамий политически бокъонаш цхьатарра хулга Іалашдаь, советски къамий пачхахьалкхел оттадаь да Іеш къаьнача строях юкелиса халкъий экономически культурни нийсхо на хилар дІа а даьккхад. Ишни вежарашха деча гІонахи новкъосталахи чІоагІдало а еш, ерригача советски республикаша шоайцига хьалъй хІанзара промышленность, хьалкхеный къамий болхлой классен интеллигенци кадраш, дегІайоалалъй формах къаман а чулоацамах социалистически а йола культура.

Социалистически къамий цхьоагІоно, цар оІаши вежарашха деча новкъостало тІа-тІа чІоагІаргІча низаца йолаш хьаьокх - коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсама ерригача фронташка. Халкъий доттагІалах доала беркат къаьстта а дикагІа хьагуш да эггара хьалха миллионаш болча наха Даьхен ирал бахьан долаш хьегача къих, цуй экономически низ чІоагІбарах. Цунна тешал ду вай индустри дегІаярах КПСС ЦК сентябрьски Пленуме йоалаьча цифрашеи фактайшеи. Цунна тешал ду КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъеча, укх шера аьттув боацаш нийседенначa хаьттама хьалаша тІакхоачаьь халонаш дІайоахача юкъе юрта боахама болхлой политически къахьегамеи хьинар лакха хиларо.

ЩІенача дег тІара гІаддахаш доккхал деш тІайиду вай Даьхен дерригача халкъаша Российски Федераце дукхача областашкара, крайшкара, автономни республикашкара уха, цар лаьттанцарен хьайбашкарен йоала продукташ йоххара пачхахьалкхен планаш - заказаш кхоачашдара хьакъехьара хоамаш. Иштта вежараштa санна дика хеташ тІайийдар берригача советски наха Украински ССР-о пачхахьалкхенга ялат, шура, фуаш, тха дохкара планаш кхоачашъяра хьакъехьара, Белорусски ССР-о ялат дохкара план кхоачашъяра хьакъехьара хоамаш а.

Дукха хa йоацаш кепа теха арадаьхар Литовски ССР, Латвийски ССР, Эстонски ССР промышленность, юрта боахаме, Іилме хьалха латтарий боккхача группана Социалистически Къахьегама Турпал яха сий дола цІи ялара хьакъехьара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш.

Йоккхий а хоза а дукха уйлаш дегчу йоссаю уж совгІаташ даларо. Эггара хьалхагІа советски Дай-мехка низ вай мехкарча дерригача халкъий къахьегамо, миллионаш болча белхлоша, колхозхоша, интеллигенце цхьана къахьегарахи цар творчески инициативахи хьахулаш хилара хьакъехьа йола уйла. ХІаьта Даьхено лакха мах а бу, даьча гІулакхашка хьежжа совгІаташ а тел ший дикагІа болча къонгаштел мехкараштей деналe цар къахьегарах.

Социалистически Къахьегама кердача Турпалий — литовций, латыший, эстоний — кхелех гуш я ткъаь пхиь шу хьалхагІа шоай лаьттан тІа Советски Іаьдал юхаоттадаьча, социалистически къамий советски содружества цхьоагІо йолча дезала юкъедаьхкача, цунна юкъера шийна йоагІаш йола моттиг хьалаьцача Прибалтикерча халкъий кхелаш.

Буржуазни Литве мала хиннав Пятрас Бучинскас? Цхьаккха а бокъо йоаца гІайгІа-батрак. ХІаьта милав из советски Литве? Из ва пачхахьалкхен депутат, ший республика Лакхехьарча Совета депутат, йоккхача колхоза кулгалхо, Социалистически Къахьегама Турпал.

ДІанхача денoех дукха хІамаш дагадоха а хІанзарча денoица уж нийсде а йиш йолаш ва Таллински машиностроительни завода болхло-разметчик вола Альфред Янович Валдов а. 1940 шера Эстоне Советски Іаьдал юхаоттадара тІехьа кхаьж тоссар цо. ХІаьта хІана цо шийла къахьегамца новкъостал ду Советски Іаьдало — къахьегамхой Іаьдало — шийна дена керда мел дар чІоагІдара. ХІаьта Социалистически Къахьегама Турпала седкъа — советски Эстонена хьалхашка, дукхача къамех латтача ерригача Советски Социалистически Республикай Союза хьалхашка цунна доккхий хІамаш карагІдийнна хилар дерригача халкъо баьъдоагІа.

Колхоза председатель. Волхло. ХІаьта нарна лаьла Іилмахо, Латвийски ССР Іилмий Академе академик Лидия Карловна Лиепинь. Из — дукхача Іилман болхий автор, промышленностаца гІишлош хьалъярцен вайхла юваенна, къоза Іилман болхлой кистаниа кхебеш я.

СовгІаташ денача Указий мугІараш денача хана райна цІаьхха а кхы цІаьхха а дагадох Советски мехка халкъий доттагІал. Из доккхаргдоаца а тІа-тІа тоалуш дола а доттагІал семах латт аьлча, из латт, дерригача къамий викалaша хІара республика а еррига сийлахь йоккха Советски Союз а тоаенем ирал долаши хилийтар дукха денна, чІоагІа йоахо еш хиларах, къахьегама посте — промышленносте, юрта боахаме, Іилме, культуре карагІдувлача практически гІулакхех. БолгалдІоалаш да, литовцашта, латышашта, эстонцашта нийсса Даьхен совгІат эцаш орсе — Клайпедски балтийски завода сборочни цеха мастер Павел Филатович Миняткин, украинец Виталий Онуфриевич Колесниченко — Рижски вагоноремонтни завода керттера конструктор... хилар. Из ба халкъий - вежарий бІаргчен барт тайнен дезал!

Коммунистически парте ленински къамий политико хьалхадоах вай мехкарча дерригача халкъий эггара доккхагІа дола хьашташ, чІоагІъю цар цхьоагІо доттагІали. Из цхьоагІо Іалаьмате боккхача низаца гуш я тахан КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш СССР ерригача республикай къахьегамхоша чІоагІа могаеш тІаацарах, уж тІагІерттаи лерргІен кхоачашъе берригаш а гІерташ хилара.

Керда шерра тоежаш хьайийлай парте СССР халкъий доттагІали юкъера эггара керттердар, эггара хозагІдар — Даьхен ираз бахьан долаш, советски сага ираз бахьан долаш творчески къахьегама инициатива цхьана лелаелга дизагІа хьахьокхара. КПСС ЦК сентябрьски Пленумо оттаь общественни къахьегама овсарле лакхъяра экономически стимулаш — социалистически экономика дегІакхувла боккха низ. Цу цхьан хаина парте дІахо а нийсса чакхбоахаргба къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбара, къахьегамцара моральни стимулаш дегІакхувлара тІабераабь нийъ, дерригa хьалаш хулийтаргa бокъонца коммунистически йола наьха творчество товллара.

Къахьегамхоех доахк, ахьад Владимир Ильич Ленина, вахар революционни наьхъана кхолларгдолеи кердадоаккхаргдолейи сийлахь-доккхий низаш. Уж низаш доахк революце капиталистически Іазапах мукъадаьхачeн бокъонца йолча прогресса лакхаленашка кхоачадеш ийдаьчен халкъий къахьегамах.

ПарегІата, коммунизма идеяна дегаш урауиттадеча миллионий къахьегам — общество дегІакхувла сийлахь - боккха низ. Тахашаш гойта могаргдолаш ба из. Эггара лоархІамегІа, эггара йоккхагІа йола уйлаш кхоачашъяргйолаш кхоачашъеш ба из.

Кердача къахьегама котало наша Коммунистически парте XXIII-ча съезда накъа баха кийчлуш ба советски нах. Ерригача союзни автономни республикашкa съезда сийна шерра яржаш латт дерригача халкъа яхь — фабрикашка, заводашка, гІишлонашка, колхозашка, совхозашка. Цунах кхы тІа а къаьгга гуш да дукха къамаш дахача Советски пачхахьалкхен халкъий ленински доттагІал, Даьхен ираз бахьан долаш, коммунизм котъяккхар дукха къахьегача кхотаденнеи цхьоагІо йолаш уж хилар.

(9-ча октябрерча «Правда» передовой).

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

Промышленноста деш дола доал тоадара, планировани эргаьккха тоаяра, промышленни производства экономически стимулировани чІоагІъяра хьакъехьа КПСС ЦК сентябрьски (1965 ш.) Пленумо баь соцам кхоачашбара гІулакха КПСС ЦК Президиумои СССР Министрий Советои йоагІаш йола решенеш тІайийкай цу дешаех.

* * *

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои «Промышленноста ду доал тоадара хьакъехьа» тІайийпача соцам тІа промышленноста доал деча органий система хувцаш чакхъьахача шерра йоаза мероприятеншта нийсса белгалъьд керда віашагІъеккача министерствай а СССР пачхахьалкхен доал деча цхьайолча кхыча органий а балха кертера лостамаш.

Соцам тІа яххача тайнара, СССР союзно-республикански ерригача Союза юкъарчен министерствай кертера деккараш да:

общественни къахьегам віаигагІа дІа а бохийташ халкъа боахамаи бахача нахан эцараш кхоачашдара лакха дикал йола продукци хьаелга віаштІехьдаккхар;

пачхахьалкхен плана заданеш кхоачашъяр;

капитальни вложенеех пайда дикагІа эцар, цар эффективность лакхъяр, хІаьта иштта производственни мощносташ шоай хашпахьа болх бе йоладийтари лоаццача ханашка уж караерзавари;

массанахьа а технически цхьа политика чакхъяккхари производства лакхача технико-экономически бааримга кхачари;

предприятеши организацешши квалифицировании болхлой кадраша Іалашъяр а царех пайда нийса эцар а, хІаьта иштта къахьегам віаштІехьбаккхара гІулакх тоадара мероприятеш чакхъяккхар а.

Уж деккараш толаме кхоачашдара производствана а хІаьта иштта промышленноста доагІ-доалаш доакъей Іилма-тохама, конструкторски, проектни организацеи гІулакхашта а деш дола кулгал СССР министерсташка віашагІтохаза даргдоацаш лаьрхІад.

Отраслеви принципах доал де даларца дувзаденна оттадаь, промышленноста доакъош дегІадоалалара къестаеш йола материально-технически ресурсаш дІахьеждараш СССР союзно-республикански ерригача Союза юкъарен министерстваш хуьга а хІаьта материально-технически Іалашон планаш дІаекъьлга главснабсбытий материально-технически Іалашои территориальни организацеи гІолла чакхдоаккхаш хилар а.

СССР Министрий Совета керда віашагІъеллача материально-технически Іалашонна йолча Пачхахьалкхен комитета тІадула:

материально-технически Іалашон планаш йоагІ-йоагІача дІакхоачийтилген доакъошта кооперировани поставкаш Іалашъелгем;

СССР Госплано екъаш йоаца, хьаьра план йоагІ - йоагІача министерсташ чІоагІъеш йола продукци эцарга хьежжа дІаекъылга;

министерствашa, ведомствашa, предприятешашта продукци телара планаш шоай хашпахьа кхоачашъяра тІахьожам лоаттабелга;

материальни Іалашон системеи организаци эргаьккха тоаяра мероприятеш оттаелган чакхйоахилген.

СССР Министрий Совета материально-техническ Іалашонна йолча Пачхахьалкхен комитето ший компетенцена чудоагІача дешаех ерна распряженеш кхоачашъе деккарийла я министерстваши кхыйола организацешии.

СССР Министрий Совета Пачхахьалкхен планови комитет деккарийла я КПСС Программага а КПСС Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи директиваша а хьежжа халкъа боахам дегІабоалабара ерригача пачхахьалкхен юкъара планаш уттае а хІаьта иштта халкъа боахама планаш кхоачашъеча тІахьожам лоаттабе а.

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советои лоархІ, промышленноста деш дола доал тоадара чакхйоахача мероприятеша мехка экономика дІахо дегІайоалаяра боахама социалистически система толашах хиларах биззагІа пайда эцара новкъостал де дезаш хилар. Цу гІулакха юкъе доккха дакъа лаца дезаш я Іилманеи техникаеи керда карегІдаьнараш, толашагІа йола опыт юкъехаьхьара, къахьегам Іилманца віаштІехьбаккхара, производства культура лакхъяра ларда тІа производствана хьадагІа кулгалделга, цахадІаш из эргайоахаш тоаелга, арахеча промышленни продукце дикал лакхъелга. Къахьегама овсарле дІахо сонбоаккхилга кердача хьалашка Іаламде деккарийла йола керда віашагІъехка промышленни министерсташ. Къьестта уйла тІаахийта оз кадраницара болх тоабара, производства болхлой инициативен творчески хьинари мамотта дегІакхувлара, пачхахьалкхени производственни дисциплина дІахо чІоагІъяра, решенеш кхоачашъяр віаштІехьдовккхилген техникеи эргаьккха тоадара, шийна тІадиллача гІулакха хьалхара хІара болхлочун бехктоккам чакхбелга.

* * *

«Промышленни производства планировани эргаьккха тоадеи экономически стимулировани чІоагІъяреи хьакъехьа» КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои баьча соцам тІа оттадаьд промышленноста планови кулгалдара методаш укх оагІораха хувилга:

централизовании пачхахьалкхен планировани предприятеи шерача боахама инициативицеи промышленни производства экономически стимулировани чІоагІъярцеи нийсагІа тарьелга Іалашдар;

йиззача боахама расчета ларда тІа предприятей бокъонаш шоръяр. Производства эффективность лакхъьлларгеи предприятей ресурсаш совъьлларгеи хьежжа производство дегІайоалаярах болхлошта поощрени ярай предприятей доалахьа юхедутиш долча ахчан боарам лакхбар;

предприятие баьча балхах хьаднинарий махьала аьккхача продукцега, хьабаьнача пайдага (производства рентабельностага, продукце лоархІамегІара тайпаш лоаттаяра еина заданеш кхоачашъяра хьежжа мах бар;

промышленностерча болхлой къахьегамах телаш бола мах хІаране ше цхьанне хьегача къих хьахиннарашка хьежжа хинна на Іеш, предприятей балха ерригача итогаша хьежжа а хилийтар;

предприятешта юкъерча экономически гІулакхашта ларде віашe материальни бехктокхаме хилара принцип йиллар. Предприятешта — продукци кийчъераштеи цунах пайда эцараштеи юкъе дуккьалара буззнаш дегІакхувлар. Боахама договорий лоархІам лакхбар.

Централизовании планировани дІахо эргаьккха тоаяра, финансий, махий, кредита, къахьега мах мах телара дахкъе бІарча цхьа пачхахьалкхен политика лелаяра ларда тІа, производствo дІахо дегІайоалаергйолаш цуй эффективность лакхъергйолаш, халкъа боахам цхьан беса дегІаухаргйолаш хила деза промышленни производствана планови кулгалдечара экономически методий лоархІам лакхбелген боахам лелабара гІулакха предприятеш дукхагІа шоай лоІаме хулгеи.

Лакхехьа бийнача соцам тІа белгалъь мероприятеш чакхъяхара бокъонца кийчо елга дІадехаш хиларца дувзаденна уж мероприятеш лерргІа кхоачашъяьнза яргйоацаш лаьрхІад 1966 шера уж промышленноста къаьст-къаьстача доакъошка чакхйоахаргйолаш, хІаьта 1967—1968 шерашка предприятеш йиза а массанахьа а промышленни производства планированеи стимулированеи кердача система тІа а йоахаргйолаш.

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советои ерригача партийни, боахама, советски, профсоюзни, комсомольски организацей уйла тІаерзаю белгалъь мероприятеш чакхъяхар лоархІамегІара халкъа боахама деккар хилара.

Промышленни производства планировани эргаьккха тоаярои экономически стимулировани чІоагІъяроп новкъостал дергда коммунизма материально-технически база хьаяра, къаман доход лакхъяра темпаш сихъяра, халкъа вахара боарам цахаддаш лакхбара деккараш толаме кхоачашлара. ХІарнне материальни беза совбалар коммунистически общество хьинаре хьалъерий лакхача сакхетамца цхьана тардара ларда тІа латт, социалистически хьисаре боахама доал дара ленински принципаш дІахо дегІакхувлара маІан долаш я уж мероприятеш.

Боахама доал дара экономически методаш юкъехувлилга айхха дувзаденна да производствана деча доала дІахо демократизаци ярца, производствана доал дечара болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха лоархІами творчески хьинари мамогга лакхдарца.

Партийни, боахама, советски, профсоюзни, комсомольски организацеща шоай теркама юкъмотте оттаде деза промышленни производства планировани эргаьккха тоаяреи стимулироване экономически методаш чІоагІъяреи мероприятеш чакхйоахилга, чІоагІбе беза ший балха результаташтеи ерригача коллектива балхаш хьалхара шийна тІалатта доккха деккари бехктокхами кхетабергболча уйлаца предприятей болхлой хьакхебара болх. Іаламде деза технически прогресс сихъяра, продукце дикалш производства эффективности лакхъяра долаш долча кхоачамех пайда эцача юкъе дукхача болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гІулакхерча наха къинаре дІахьа доацилга.

* * *

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои иштта тІайийаб боахами культуреи хьалъяра дукха дешаш союзни республикай Министрий Советашка къестадайта кхы а дІатІалулга оттадеш бола соцам.

Цул совгІа, СССР Министрий Совето чІоагІ а аь, араьяккхай социалистически пачхахьалкхен производственни предприяте хьакъехьара положени. Шоай производственни гІулакхий дешии къоасталеча хана предприятей боахама инициатива шеръяраи уж дуззагІа шоай лоІаме хилийтараи тІаерзаь я из положени.

ТІЕХЬА ХІАНА ДУВЛ ЯЛАТАШ ЧУЭЦАРА ГІУЛАКХАШ

Наьсарен района «Октября 40 шу» яха совхоз районе доккхагІа лоархІача боахамех наІ ба. Цу совхоза къахьегамхоша дика хьувкъалъй укх шера хьажкІаш, шекара свекла, гиргаш.

Совхоза кхашка хьажкІаш чуэцаш ткъаь итт комбайн йоал. Цул совгІа, 44 шоайн 165 кхыча боахамашкара укхаза хьахьежалы автомашинаш а я совхозе алатаи дІаувзаш.

Тха рейдови бригада тахка лаьрхІар миштa пайда эц совхозе кхашкара культураш чуэцача техникахи автотранспортахи. Цул совгІа, новкъостала бахьха механизаторашкагІча тайнара кийчо ял тІайийцаб кулгалхоша, иштта дукха дешаш дар оаха тахка лаьрхІараш.

Совхоза шоллагІча отделенерча стане нийса хьалъэтта воархІ керда тракторш йиъ хьажкІаш чуэцаш йола комбайни латт. ХІана латт шун тракторашш комбайнаши болх ца беш аьнна — оаха хаттар дуча совхоза керттерча агронома Дзаурова йоах:

— Сунженски районни «Сельхозтехника» тха совхоза гІо да механизатораш бахийтар. Шоатта дийнахь, 9 октябре царех воархІ саг цІа вахав. Укх геттара бехктокхамерча хана Штанков Александр, Делов Александр, Мартыненко Николай, нарца кхы виъ новкъост цІа вахар бахьан долаш шин дийнахьи ах дийнахьи болх ца беш латт воархІ тракторш йиъ комбайни. Нагахьа санна из техника цу хана болх беш хиннаяре нар 30 гектара тІара хьажкІаш чуийца хургъяр, иштта зиби аьла хуъгъяр. Дуккъала цхьан шоллагІча отделене 400 гектар хьажкІаш хІанчул тІехьагІа чуэца езаш я.

ШоллагІча отделене пачхахьалкхенга хьажкІаш йоххара план кхоачашъяй. План 2000 тонн йолча хІанзе 2500 тонн кхай цар. ХІаьз кхы а хьажкІаш йоххаш ба уж.

Совхоза кхашка дика къахьегаш болх Урус-Мартана, Наурски, Ачхой-Мартана районашкара механизатораш. Бакьда, уж раьза боацаш дукха хІамаш нийслу совхозе.

Диь дийнахьа кхойтта саг віалла ниши боацача шийлача віагІа дийша хьда тхо,—йоах Наурски станицера баьхкача Лавлинский Степанен Курбанов Курбанеи.

Ерригача бригадашкара механизатораш, шофераш кхача кийчбеча нахагара дІа мел йиккха саг хьателаш бола кхача геттара беза ба ахаш раьза бацар. Иштта, масала, Наурски АТХ-ара шофера Аюпов Мусас йоахар: кхыметтел ресторане дадаш шурий пелаген цхьан чаь пелаген ткъаь дип кепиг. ШоалагІа луча блюдах ткъаь вурийтта кепиг доаккх укхаза. Автолавка ахац механизатораш болча. Болх беш боаххача нахагa гІевленаш, кхы эша хІамаш эца йиш хилац. Цу гІулакхо новкъарле ю лерттІа болх дІабахьара.

Совхозе «Грознефтехимзаводы» яхача объединене дійта 102 автомашин я. Тхо цар автоколонна латтача моттиге кхаьчача укхаза балха ярa ца йоалаш 22 автомашин латтар. Цу автомашиний ткъеста шофер шоатта дийнахьа Грозне цІа вахийтавар. Цар диспетчера Гетманцевас аьлар тхога: автомашинаш бе болх боацаш латта езаш хул. Боккъалдар аьнча, совхоза цхьоалагІча отделене хьекха дааьна ялат дІаоза транспорт тоъацар.

ЦхьоалагІча отделене оаха автомашинаш йохийтаргьам,—аьлар тхога Гетманцевас. Совхоза директора Арапиева нига автомашинаш ма ахийта аьнна тхога, — йоахар цо. Керттерча агронома Дзауровеи райкома парте болхлошеи лехар лича а цига автомашинаш дахийта тиганзар Гетманцевас. Цхьайолча моттигашка ялаташ дІаувза транспорт кхоачаш йоацаш кхы а кхычахьа бе болх боацаш автомашинаш латташ моттигаш нийслу совхоза отделенешка.

Цхьанна шофера тигац совхозе силос хьаьза наха.

Цу факташа хьахьоех укх геттара бехктокхамерча хана автотранспортах совхозе эца беззача тайнара пайда эцаш ца хилар.

№ 2 йолча Грозненски профессионально - технически училищера 130 саг ва совхоза кхашка къахьегаш. Дукха болх баьб цар хьажкІаш чуэцача. Дешархошта юкъе хьалхара моттиг лаккхара шерра яхь лораж. ХІанз хьалхара моттиг мастера Фаргалиева Іаьлий группа лелаю. Хьинаре къахьег укхаза дешархоша А. Федорова, В. Иванова, кхыбараша.

Нагахьа санна шоай болх лерттІа віаштІехьбоаккхе, сихха культураш чуэцара мел эша кхоачам болаш я совхоза. Цу гІулакха эшаш йола техника, автотранспорт, болхлой болаш ба укхаза.

Дирекци совхоза партийни организаци тІагІертта оарцагІъала еза цу гІулакха.

М. ОЗДОЕВ, — Наьсарен КПСС парте районе инструктор; О. МАНКИЕВ, — ВЛКСМ районе секретарь; М. АЛБОГАЧИЕВ, — «Сердало» газета вобнор.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА БУВЛ

Семилетка тІехьарча шера план хана хьалха кхоачашъяра нехашта, сменашта, бригадашта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаль хьинаре къахьегаш а автогенно-карбидни завода коллектив. Цу барт тайнича коллектива віаштІехьдаьннад итт бетта план 5 октябре 100,2 процент кхоачашъе.

Продукцега дІадодар лохдарахи къахьегама овсарле лакхъярахи дукхьала ийс бетта цар пачхахьалкхена кхоадь ахча 60 эзар сом да.

Октябра дезача цІейна сийленца накъа бахара Грозненски крекинг-завода технологашa дІадолаьаь дика гІулакх дог раьза хинна хьал а лаьца, цхьайтта бетта план 7 ноябре тІакхачалехьа кхоачашъе лерхІ завода болхлоша.

Завода коллективашта юкъе хьалда латт Ованесов Камоси, Новожекин Кузьмаси кулгалду карбидни ацетиленен цехий коллективаш. ХІара бетта производственни заданеш тІехкхоачашъеш хьайоагІа уж коллективаш.

М. СОЛСБИКОВ.

Итт бетта план кхоачашъяьй

Къахьегама лакхача толамашца накъа гІоргда Октябра 48 шу дузача денаи КПСС XXIII-ча съездан яхача денаах болх беш я Грозненски нефтемаслозавода установкай коллективаш. Шерра йоаржаьй цар социалистически яхь. Яхье хьалха латтадарех я коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цІи лелаю цо. Гиладов керте латта № 40 йола установка коллектив. ХІара сменах нормаш 150—160 процент кхоачашъю установка технологаша. Октябра дезача цІей сийна тІайийца социалистически деккараши итт бетта плани 5-ча октябре кхоачашъяьй установка коллективо. ХІанзехьа итт бетта планал совгІа арахийца продукци массеха эзар тонн я. Ер бутт боллехьа цхьайтта бетта план кхоачашъе лерхІ.

Дикка лохбаьб технологаша арахеча мехкдаьтта продукташка дІаболу мах, планах лаьрхІачул совгІа дукха кхаьий Іы, хий, электроэнерги, реагенташ. ДукхагІен цІенагІен хьакъестаю лоархІаме продукташ. Цу гІулакхо торе хилийтай хІаналохьа пачхахьалкхенна 95 эзар сом гаргга ахча кходе.

Дукха кердадараш балха юкъе кхухь технологаша. Дукха ца товш пайда эца болалургба керда растворителах. Установка ремонт ца еш дукхагІа болх байтара йола опытни метод а балха юкъе яхь лерхІ укх гаргарча хана. Октябра дезача цІейна сийленна накъа бахара хьинаре къахьег технологаша ин. Воронина, Косолапова, Горьковая, Водешина, лаборантка Серовас, кхыбараша.

Сурта тІа: оператора гІонча Воронкин Александр лаборантка Серова Валентинаеи анализ е продукце хьаэцаш ба.

Б. Дотмарзиева текст.
И. Пиюва сурт.

«ЛУНА-7» ЯХА СТАНЦИ ШЕ КХАЧА ЕЗАЧА КХАЬЧАЙ

ТАСС-а ХОАМ

«Луна-7» яха автоматически станци бетта тІа кхаьчай 8-ча октябре московски хенах 1 сахьата 8 минути 24 секунди аьнча Кеплер яхача кратера малхбузенгахьарча Дуїай оканн яхача районе.

5-ча октябре коррекци аьчул тІехьагІа бетта тІа ніаьдда Іодессара хилaнза оргйоаца дукхагІа йола операци кхоачашъяьй станце бетта тІа йоагІча хана.

Цхьайола операцеш программага хьежжа кхоачашъьяьц, цулуухьа уж яхь тІа обработка е езаш я я.

«Луна-7» яха станци беттага йолча хана йоккха практически материал хьалхаьчай дІахо болхаш лера.

МАССА ЛЕЛАЧА ЛАЙНЕРИЙ ДВИГАТЕЛАШ

ЛЕНИНГРАД, 5 октябрь. (ТАСС корр). Хи кІал ткъамаш долча кемашта масса лела двигателаш хьалъяра дакъе йоккхийча фирмашта юкъе латтача творчески къовсаме котбаьлар советски дизелестроителаш. Ленинграде чакхдаьннад 1100 говраниз болча, ФРГ-ен Японен арахецача ужжамо болча машинед кхомегІен тешагІен йолча кердача дизела деш дола тохкамаш.

Ленинградски дизель шоаза хІана яц аьнна яйгагІа я «Мерседес - бенц» яхача маркех болча шийн «коллегал», йоагош йола хІама 12 процент кІезигагІа йоагаю «Мицубиси» яхача фирма двигателачул. ХІаьта эггара хьалхара профилактика еш хьожача кхаччалца ца болх беш йоаккха гарантийни ха шоаза йІаьхагІа я.

Цу тайнара машинаш «Ракеташта», «Кометашта», «Метеорашта» дукха арахеца йолаергъя хьатІадоагІача шера.

Дика хьийкъай свекла

Башха-дика шекара свекла кхелъй укх шера «Ингушский» совхозе. Планах чуя езараш 165 центнер мара йоацача хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 190—200 центнер чухьукхаза. Кхы а дикагІа хиввай из Даурбеков Джамалдина кулгалдеча № 4 йолча бригаде. Гектара тІара 250 центнер мерза овлаш доал укхаза юкъера лаьрхІача.

100 гектарах 60—65 гектар шекара свекла чуийца яьнний бригада. Пачхахьалкхенна дІаеннай 1500 тонн совгІа свекла, еррига дІаяла езар 184 тонн йолча.

«Укх гаргарча кхаь-диъ дийнахьа кхоачашъь дарга тхо пачхахьалкхенга шекара свекла йоххара план», — йоах бригаде. План кхоачашъьяьчул тІехьагІа эзар тонн гаргга свекла кхы а йоха йиш хургъя укхаза. Планал совгІа ехкача шекара свеклах дика пайда баргба совхоза.

Иштта дика пайда боал шекара свекла хьалкхехьча гектаринкашта а 388 сом ахчеи 64 килограмм шекари ийцад гектара тІара 320 центнер свекла аьккхача Коригова Хьаваc, 328 сом ахчеи 56 килограмм шекари ийцад Фаргиева Саарата. Цу тайнара дика оланеш ийцад Ахмурзиев Іаладиnа, Мержоев Тембота, Татагиева Любас, дукха кхыбараша.

ЛоархІаме да хоза ха латтача хана йиса шекара свекла чуийца яккхар. Из дика кхетаду бригаде. Мерза овлаш хьалхен цІендeн 150—180 саг аравоал укхаза. ТІагІертта къахьег царех хІаране. Къаьстта хьинаре къахьегаш ба свекла хьаховрцаеш бола механизатораш Евлоев Хас-Мухьмади Боков Исраьлаш. Дийнахьа 1,5—2 норма ю царех дІаране.

П. АМИРОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КХОАЧАМБОАЦАРАШЦА МАШАР БАЦ

Грознерча «Красный молот» цӀе йолчу заводан культура ШагӀа хилар уьш девношка партийни конференци. Хьалхаре дакъа лаьцар 700 совгӀа коммунистий викалаш болаш конференцин дакъа лаьцачар парткома секретарана нов. Шейкина доклад ювцаш.

— Вай конференце шиш болх, — аьлар докладчика, — дӀахьу октябрьски, ноябрьски, мартовски, иштта уьш девношка хиннача сентябрьски Пленумаша оттадаьчча хьалашка. Цар социамана дукха кердадар юкъедоладаьд вахаре.

Из бокъонца иштта долга хьалхехьар заводской конференце. Докладчико а къамелаш дарьраша а карайхьа лаьрхӀар промышленноста кулгалдара къьна форма. Балха къинача хьисапе планировани аро мӀаштӀехьдалийтацар толаме болх йа. Счетчикаш, подшипникаш, кхийола мехкдаьтта доаккхача эшаш йола материалаш арахецара планаш кхоачашъенаш.

— Дукхахаве дийхад бахьа сонтарховаьгара, Москверча планировани еча организацешкара, — аьлаш дийцар конференца мехкдаьтта аппаратура еча цеха мастера нов. Завилова, — цхьабакъда, таххьналца специализаци яьлац цеха. Тайп-тайпара аппаратура арахеца план оттаьвй тхона. Из бахьан долаш дикагӀйола оборудовани хьаьча участкех цхьаннэ шозза кӀезигъаьй арахеца продукци.

Къьначча системах дувцаш № 12 йолча цеха начальника нов. Кузнецова цхьа дика масал доаладир. Счетчикаш а заявка елар заводо. Сонтархове бокъонца завода мел счетчикаш еза тахка ма а тохлаш кӀезигагӀа ейтар счетчикаш. Из бахьан долаш этта хьал тоадаленна массеза беттанийсе болх бахьар цехо. Къьначча система гӀалаташ дувцаш коммунисташа дувцар шоай балхацара кхоачамбоацараш а. Дукхха дешаш кӀоарга ца тахкар бахьан долаш, предприяте экономика кӀоарга ца Ӏомаяр бахьан долаш чӀоагӀа критика йир коммунисташа парткома.

Заводе эггара йоккхагӀчарех цаӀ я нефтеаппаратурний цех, 700 совгӀа болхло ва цига болх беш. Укхаза арахецца продукци дӀайода мехка мехкдаьттан химек гӀишлош хьалъеча. Массала а кхоачашъяьй цар цехо план. Цхьабакъда, цига кадраш лертӀа дӀачӀоагӀъяра меттел, завода директоро (из парткома на хоаш хинна дац) кха начальник завода управлене болх бе дӀачувигав.

ВӀалла теркал а яьлац партконо йоккхагӀчарех йола механически цех. Миштта латт хьежаьц партком цун парторганизацев болх. Мехка мехкдаьттахошта дукха запчастеш дӀаяла езаш я цех ийс бетта. Цул совгӀа во я дисциплина, арахецаш йола продукци брак йолаш хул. ВӀашагӀйоллаяла йисай 57 буровой, 24 центробежни насос. Цу цеха парторганизаце делегата разметчика нов. Прищенкос конференце дийцар парткома секретарь нов. Шейкин, цун заместитель нов. Лопатинский вӀалла а хилац цеха коммунисташ, болхлой болча бахке.

Конференце къамаьлаш дарьраша дийцар партконо гойтара агитаце йоагӀаш йола терко ца ярах. Ийс бутт ба металлоконструкце цеха завода художникага кийчде Сийлен доска дӀадеша. Цхьабакъда, из хӀанэ а кийчдаьлац. Лозунгаши щиташи басйраша ца а хадёш окрайца хаду. Сиха тишлу уж.

Конференце бахкача делегаташа белгалдаьккхар политически просвещене системе дешара шу массайолча цехашка ца докадалар, цхьайолча юкъьаннарча школашка беррига деша бахка ца хилар. ХӀаьта цхьабола пропагандисташ во кийчбеннабар дешара хьалхарча дийнахьа. Сакъердам болаш, гулбеннараша бехаме ладувгӀара меттел цар учебник дешар.

Конференце къамаьл даьча завода директора нов. Колесникова, партийни лаччахьаьлхдем тӀахьожама ноикъостала йолча группа председателна, парткома членна нов. Емельяненкос, фрезеровщика нов. Шелковникова, автоматизацей механизацей отдела начальника нов. Безпробне, технически контролера нов. Лаптева, кхычар а дийнар парткома балхах, кхоачамбоацарех лаьца.

Гулбеннарий терхам тӀабохаш конференце къамаьл дир КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома секретарь нов. О. А. Чахиева.

Конференце парткома секретаралла юха а нов. Шейкин хержар.

И. ТИМОФЕЕВ.

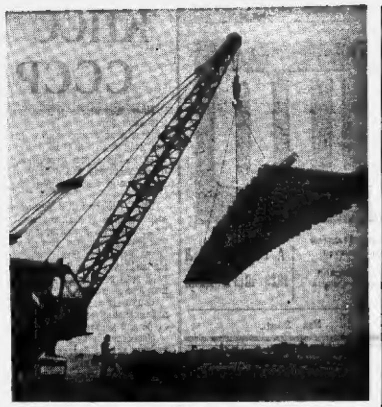

Закарпатски область. Ужгородагаьна йоацаш вошал долча Чехословаке доазонца хьалъе йолаьй «Дружба» яха вай мехка эггара хьалхара доазонцара станци. Укхала болх беш хургба советски чехословацки машиниаьхахой. ХӀанз укхаза доал деш ба гӀишлошъерыш. Графикал дикка хьалхадувл балхаш.

Сурта тӀа: хьалъеш латта станци.

Л. Ковгана сурт.
ТАСС фотохроника.

Агитатора балха керттера къайле

— МалагӀа ва шун дикагӀа вола агитатор?

Цу хаттара ше жоп а на луш вокхагӀа вола аппаратчик коммунист Кутузов Федор волча гӀолга могадир тхона Грозненски химкомбината № 12 йолча цеха парторганизаце секретара нов. Рагулкина.

Цитта вайя хьатӀеттсона маьже а йолаш вола юккъерча дегӀара саг. Леладенна жогӀара бӀаргаш а долаш ва из. Федор Алексеевич бӀарга а нохлехьа хоара тхона из коммунистически къахьегама ударник, рационализатор. Сийлахь-боккхача Даймехка тӀем тӀа лисар хинна, къонахчал долаш, майра тӀом барах массехк правительственни совгӀат денна волга.

Къамаьл доладенча, ше кӀезигагӀа дувца гӀерт Кутузов. Цул да, сабар хилар, цхьаннэ а ала нанца бейталазаь на гӀертар цун оамала керттера белгале йолга. ХӀаьта цехерча нахах, йоккхача химена юкъе цар доагӀача лаькъах къамаьл доладенча вӀалла юхасоцаре а магац из.

— КӀантий ба тха нагийнах! — дог гӀоздаьнна боах цо шийца къахьегача ший нахкъостех.

Бакъда Федор Алексеевича ахар: белга кӀантий ба а ба химикаш. Цу цеха коллективо хӀара бетта тӀехкхоачашъю заданеш.

Дика лел гӀулакхаш Кутузов болх беш волча «А» смене а. Цехо толамагӀчарех цаӀ йолча цу коллективо яхье дукхаза хьалхара моттиг лелаьй.

12-ча цеха химикий гӀулакхашкех толамашкех кӀоартагӀа ше хьож дукхагӀа дувца дог доагӀа уж толамаш Федор Алексеевич санна болча коммунистий - агитаторий гӀулакххаца. Массе а тайпа дешаш за ший беседашка цо гӀеттадераш. Укхаза корта а болаш къамаьл хул производственни, къахьегама дисциплинах, коммунистически къахьегам бахьан долаш, октябра сийна тӀаийна дехараш толаме кхоачашдар духьа доаттабеча къовсамах... Цхьаккха а лоархӀамера событи тӀехьалац цо теркал ца еш.

Укх тӀеххьарча хана капитальни ремонт айта цех сонаеча хана агитатора беседаш йир къахьегамех технологически дисциплинах, сера цӀенъярех ППФ йоккъарех лихал дӀахо лакхъергйолча лаькъех лаьца. Смена болхлешта иштта дийцар агитатора Румыне, Чехословаке, ГДР, вежарашка йолча кхыча коммунистически партей кулгалхой Москве бахарах коммунистически болама цхьоагӀо дӀахо чӀоагӀъяра, дунен халкъашта юкъера интернациональни бувзамаш дегӀаккхулара вай Коммунистически парте лакхаралча гӀулакхех. ХӀаьта КПСС ЦК сентябрьски Пленум хинначул тӀехьагӀа цехо эггара хьалха химикашка дийцар вай промышленность дӀахо дегӀаккхулара, производствана кулгалдара, планаш уттаяра, методаш тоаяра, предприяте балха экономически эффективность лакхъярца кхьа материальни безам дукхагӀа хилийтара из мел боккхача лоархӀаме я. Беседашка ше дувцар массаза а цехех комбинатех вахарцара масалаш а шкувлаш бакъду агитатора.

— Агитатора аьттув балара керттера къайле, йоах цо, кхетаргдола, дог тешадеш дола хьехаш лаха, лерттӀа беседаш а харах лаьтта Ӏац. Кхы а из латт дика болх бара кхыбараш тӀаьхехаш санна, ше а цӀаккха тӀехьа ца нусаш къахьегарах.

Шаккха а тӀехьа ца висар — коммуниста Федор Алексеевич Кутузовна цун маӀан за массаза а хьалха латтар, шийтара хьоахам телар.

Н. ОЛИМПИЕВ.

Эргадаьккха тоаде скважинашта ремонт елга

Мехкдаьтта доаккхача боккха лоархӀам болаш да эксплуатационни скважинаш лерттӀа лелаелга. ХӀара скважина оттаьча технологически режимах ремонт ца еш йоккха ха йӀаьхъярна дулуш ва из.

Вай республике я скважинашта лаьттан кӀалхара ремонт ю 26 бригада. Доккхий балхаш ду цар «Грознефта» объединене предприятешка.

Эггара доккхагӀа толамаш доах «Октябрьнефта» НПУ телемеханизировании мехкдаьтта управлене скважинашта лаьттан кӀалха ремонт еча бригадаша.

Балха йоккха говзал, йоккха опыт, чехкагӀа скважинаш болх бе йолайлийтара ю уйла, дикагӀйолча техникахи технологехи боагӀача тайпара пайда эц хар, къахьегамцара боккха безам — уж да цу коллективашка толамаш доахийта бахьанаш.

Насосно-компрессорни турбаш тӀахьовзара а тӀеранхара а эша скважинашта лаьттан кӀалха ремонт ю автомат (АПР-2) я тха бригадашка. Из болх хӀанзалца эггара халагӀбарех лоархӀар. Уж тайпа 50 автомат я хӀана «Грознефта» объединене предприятешка. Цар йиш хулийт насосно-компрессорни турбаш тӀахьовзашти тӀерайоахийи бу хаьц болх аттача балкха.

Дуккхача бригадашка автоматически механически дӀоагӀаш да. Царца ба штангаш тӀахьовзаши тӀерайоахаши боле болх. Цу дӀоагӀаша аттӀча боаких лаьттан кӀалха ремонт еча болхлой беррига хала къахьегах. Объединене кхаь бригадага «Бакинец» яха дика агрегат я. Цу установка йиш хулийт стационарни сооруженеш — вышкаши мачташи йоацача скважинашта лаьттан кӀалха ремонт айта.

«Старогрознефта» мехкдаьтта управлене спуско-подъемни операцеш яра балха механизаци яьй МСПД яхача механизмаца. Цо йиш хулийт лаьттан кӀалха ремонт яра балхаш чехкагӀа йистедаха а скважинашта ремонт на еш йоккха ха йӀаьхъе а, хӀаьта иштта къахьегама овсарлен балха культурен лакхъе а.

Вай хӀанарча оборудованех найда эцарах дувцаш, ца хьовдича даргдац ремонт еча хана нийслуча кхоачамбоацарехи халонехи.

Эшаш моттиг эттача запасной сатхалаш а специализировании ремонтни базаш а ца хилар бахьан долаш икъала турбаши штангаши кулгашца тӀахьовзаеи тӀерайхен езаш нийслу. Бригадашта балха тӀехь эгара а новкъарле еш хӀама да АПР-2 яхача автомата эша запасной электродвигателаш ца хилар, хьаьта цу двигателашта ремонт елга хала чакхдаккха дезаш гӀулакх да.

Дукхаза а дийхад бригадашна АПР-2 яха автоматаш запасной электродвигателаш йолаш мара ма ахийта шоашта яхаш, бакъда цунах хулаш цхьаккха а хӀама дац. 1966 шера шоллагӀча ах шера дена мара яйтаргйолаш яц запасной электродвигатель шийна йола АПР-2 яха автомат.

Дикка шераш да «Грознефта» объединене предприятешка спуско-подъемни процессаш чакхйоахача механизмашта эша запасной сатхалаш ца йоагӀа. Дукха МСПД яха механизмаш латт болх ца булаш, цар телха уэлаш хуцца запасной сатхалаш ца хиларах.

Оборудованеца, материалашца, запасной сатхалашца предприятеш ӀалашъяраГтӀехьа доккхий кхоачамбоацараш долланехь, скважинашта лаьттан кӀалха ремонт еча бригадаша шоашта енна задане дика кхоачашъю, хӀаьта балха нормаш хӀара денна тӀехкхоачашъю.

Къахьегама овсарле лакхъечеи халача балхашта механизаци ечеи доккха дакъа лоац тха рационализаторашеи изобретателашеи.

Къа чӀоагӀа дика хьегаш я инженер Р. В. Лембич керте латта «Старогрознефта» мехкдаьтта управлене автомеханизаци балха юкъе кхухьача группа (ГВАМ) коллектив. Цу коллективо хьаяь подъемника регистратор дика лоархӀаш а «Грознефта» предприятешка толамца балха юкъе йоалаеш а я. Цу приборо йиш хулийт хинна долча, смекашта чухьарча балхашка, подъемнико болх ца беш сеца йоаккхача хананашка хьажа, бахча балха единицагара дӀайода ха йовзийта.

«Старогрознефта» мехкдаьтта управлене автоматизаци механизаци яра группа (ГВАМ) инженераша хьаьлаьй насосни штангаш вӀашагӀъяхара эша приспособлени. Цу приспособлене йиш хулийт турбаш хьал а ца йоахаш насосно-компрессорни турбай муфташкех квадраташкех гӀолла тайп-тайпара диаметр йола насосни штангаш хьалувца.

«Октябрьнефта» мехкдаьтта управлене насосно-компрессорни штангаш тӀахьовзараи тӀеранхараи толамца юкъедоаладаьд вӀашагӀоакха автоматически дӀоагӀа. Из дӀоагӀа хьаьд мехкдаьтта управлене болхлоша. Цу управлене промыслашка бронированни кабель тӀахьоарчабу механизированни вордингана. ХьалхагӀа из болх бора кулгашца.

Скважина чура насос хьалйоаккхаш барабана кабель тӀахьоарчабеш шин болхлочун 3—4 сахьат доаде дезар. ХӀанз из болх механизмаца бу, цхьаккха болхло а ца эшаш.

Скважинашта лаьттан кӀалха ремонт яра балха юкъе дукха пайдане предложенеш йоьлаьй рационализаторашa.

Из ремонт еча бригадай болх толбара укх гаргтарча шерашка ворхӀенне кӀезигагӀа йоаца бригадаш дӀа-юха кхувлача «Бакинец» яхача агрегаташца Ӏалашъе еза. Ерригача бригадашка дӀакхачийта а балха юкъехийта а еза подъемника регистратораш. Цар доккха новкъостал дергда бригадашта болх ца беш йоаккха ха лехъяра.

Материально - технически снабжене тоаяро, скважинашта ремонт еча керда автоматически оборудовани, цу балха технологена карагӀаьнна кердадараш юкъедоаладаро йиш хулийтаргья тӀехьа тӀайоагӀача хана а лаьттан кӀалхара ремонт еча бригадай коллективашка доккхий толамаш дахийта.

Л. ИЛЬЧЕНКО,
«Грознефти» объединене мехкдаьтта доаккхара отдела инженер.

ЛОАРХӀАМЕ ГӀИШЛО

КПСС Центральни Комитетой СССР-а Министрий Советой постановлени лаь Нохч-ГӀалгӀай республике Шаьла района «Джалка» яхача совхозе бӀаь эзар нана - котама лаьрхӀа олхазарий фабрика хьалъе. Нохч-ГӀалгӀай «Севкавгипросельхозстрой» экспедице хьалхара проект оттаьй цу фабрика. Проекта автор ва архитектор М. Г. Пимарчук.

Цхьан шера фабрика арахецаш йола керттера продукци хургья тхьо миллион фуъ 380 тонн олхазарий жулки. Тайп-тайпарча механика олхазараш доадерга, обработка, расфасовка ергья. Цхьан дийнахьа кхо тонн дуьх кийчдерга. Хоаданаь деннеи бийсаннеи болх беш хургья фабрика шин сменах.

Фабрикана чӀоагӀа тоаш а цига хьалъеш йола бархӀ эзар олхазара лаьрхӀа кхо птичник. Тайп-тайпара балхаш кхоачашдеш массехк сооружени хургья 39 гектар дӀалоацача фабрика коа: курийтта птичник, йиь акклиматизатор, фуам леладу склад, ветеринарни блок, кхыйола цехаш. Мел эшача чуюлдаргья водопровод, канализаци, теплофикаци, вентиляци, массанахьа электроосвещени хургья. ДукхагӀа дола балхаш механизированни хургда, из болх дӀахьоргба 110 саго.

ЧӀоагӀа лоархӀаме да цу фабрика гаьна боацаш машиникь хилар.

Ала деза из фабрика йиллар республика промышленноста а наькъа хьашташ дикагӀа кхоачашдара а боккхача лоархӀаме хилар. Олхазарий фабрика хьалъе йолае лерхӀ 1966 шера, хӀаьта шин шера чакх а даргда беррига балхаш.

Ш. ЕВЛОЕВ,
архитектор.

Къахьегама вахте

ЧӀоагӀа терхам тӀабахийта еш Грозненски вагонни депо болхлоша КПСС ЦК Пленумеи СССР-а Лаккхехьарча Совета сессеи материалаш. Коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелаеча цу коллективо дог раьза хинна тӀайицаб промышленноста кулгалдар тоадерах бола КПСС ЦК Пленума сецам.

Грозненски вагонникаша вагонгзавода коллектива болам хьал а лаьца лакхача къахьегама толамашца накъа баха лерхӀ Октябра цӀейна. Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю вагоний воккхагӀвола осмотрщик нов. Козорезов керте латтача коллектива.

Барттайнача цу коллективо кийчъяь вагонаш даим дика хул, цул совгӀа хьовзаш хургба аьнна кхерабезаш а хилац.

Къьастта дика къахьегаш ва слесарь коммунист нов. Школяренко, вагонашка хьежараш ин. Лацнев, Кожевникова, слесараш Поголаев, Катаев, Николаева, кхыбараш.

Депо беррига болхлоша санна цу смена коллективо хош денадд XXIII съезда сийленца накъа яха. По хьалхашка оттадаь дехкар да сухал лакха йолча методаца 7-ча ноябрга кхачалехьа 85 процент вагонаш кийчъяр. Поезда тӀехьара хьа а ца йоахаш кийчъергья 3,5 эзар вагон.

Г. АНОХОВ.

ХЬИНАР СОВДОАХАШ

Шоай балха нормаш тӀехкхоачаш а еш хьинаре къахьегаш хьайоагӀа Шалински шекар доаккхача завода коллектив. Планах лаьрхӀачул алх дӀа тӀехьагӀа завод болх бе йолаеннаяле а, сентябрь бетта 100,3 процент кхоачашйир цо план. ХӀаьта планал совгӀа 51 центнер шекар арахийцад завода болхлоша. Октябрь бетта план хаьал хьалха кхоачашъе лерхӀ цар.

Хургйолча XXIII съезда накъа болхаш кхы а дикагӀа къахьегама толамаш дахара тӀагӀертта къахьегаш я завода коллектив.

А. МАГОМЕТОВ.

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода ши тӀехьа дукхагӀа хул ворхӀ шера план кхоачашъяь установкий коллективаш. Хьинаре къахьегаш я коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелаю Горбатенко Константина кулгалду № 43-1 йолча установка коллектив. ВорхӀ шера план 8-ча сентябре кхоачашъяьй цо. Планал совгӀа хӀанз лехьа арахийца продукци эзараш тоннаш я.

ВорхӀлагӀа ноябрь кхачалехьа 11 бетта план кхоачашъе лерхӀ установка технологаша.

Российски Федераце 30 миллиарда фонда юкъе дукхагӀа ахча дахьара хьинар кходаш технологаша. ДӀабахача бетта кходаь доагор 1,7 процент да, электроэнерги — 4,5 процент, Ӏы — 13,3 процент. Цар чотах кходаь ахча эзараш сомаш да, итташ эзараш сомаш да арахецача продукцега дӀабода мах лохбарах кходаь ахча. КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеша летам гӀоӀадаьха тха установка технологаш шоай смении нормаш 150 процент кхоачашъеш ба, йоах установка начальника нов. Горбатенкос. Царех ба ин. Воротынцев, Герасимова, Кравченко, Шевцов, кхыбараш.

Сурта тӀа: установка воккхагӀвола оператор Воротынцев Александри оператора гӀонча Саблина Надеждаи насоса балхага хьожаш ба.

И. Панова сурт.

ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕ ЦХЬАТАРРА БОКЪОНАШИ ДОТТАГӀАЛИ ХИЛАРА ДУХЬАЛА ДА ИСЛАМ

Коммунизм хьалъеча доккхий толамаш даьхад советски халкъо. Дерригa дуне, массе а дынах дола халкъаш чӀоагӀа уйла тӀахийта хьожаш да Советски Союзе коммунизм толаме хьалъеш хиларга. Адамаш дӀахкача ноакалий дикагӀа болча наха дагалаьттараш дика кхоачашдеш да социализма мехкашка. Из бахьан долаш дерригача мехкий къахьегамхой безам тӀабодаш а цар сий деш а да коммунизма гӀулакх. Цудухьа КъорӀа доггаш вай мехкарча вахара кердача хьалаьнца тарде гӀерт ислама корта беттараш. Бусалба ды кердача хьалашца тарбе а гӀерташ, хӀанзарча ислама керте латтараша дувц, дына исламаи коммунизма идеологеи юкъе башха йоккха юкъ аллац, яхаш. Моллаш ды иштта тарбе гӀерташ дола дешаьх цаӀ да халкъий доттагӀалах дола дош.

Халкъашта юкъе цхьатарра бокъонаши доттагӀали лоаттадара принципаш наха чӀоагӀа хьаштделаш хилар теркал а деш, цу дешах лаьца КъорӀа тӀа дувцачех дынах тешарий са ца кхийта гӀерт хӀанзара моллаши мурдий тхьамадаши. Цар йоах, халкъашта юкъерча цхьатарарча бокъонийи доттагӀалех керттера принципаш ислама хьалдоацаш я. Иштта шоаш дувцаш КъорӀа цу хьакъехьа фумехк даьча оагӀо тӀа ер йоах аьнна оалаш а бац даьлах тешараш. Хьожаргда вай цар дувцар бакъдий.

Лаьш лелабаьча классови общественни хьахинна а VII-ча бӀаьшерехь тӀамаш лоаттадаьча хана Ӏарбий бе даьлла чӀоагӀагӀа дола идеологически гӀера хинна лаьтта а да ислам. ШишегӀа кхетадеш да, нагахьа санна ислам халкъашта юкъе цхьатарра бокъонаши доттагӀали хулга кхайкадеш хиннадаларе, из дӀаьха лаха йиш йоацаш хинна хилар, хӀана аьлча из духьал хургдар наьха мехкаш хьалуваца гӀертача Ӏарбий халифай политикена. КъорӀа тӀа яхачуга хьожаргда вай, цу тӀа мукъагӀа дувцаш хила а мег халкъашта юкъе цхьатарра бокъонаши доттагӀали леладе яхаш.

АллахӀагара да а яхаш, лаьш лелабелга могаду КъорӀа, цхьаккха дош аьлладац цу тӀа цхьатарра бокъонаш хилара хьакъехьа. 4-ча сура 38-ча аято йоах: «Моарош истанта доал деш ба вокхар йоаца совленаш АллахӀа царна еннадаь...» вешта аьча, маро сесага доал деш хилар, кхалсаг делалаи обществанеи юкъе лаь дакъа мара ма хилар чӀоагӀду КъорӀо.

МаӀача саген кхалсаген бокъонаш цхьатарра ца лархӀарал совгӀа, лаьш лелабаьча ханарча строя идеологи ше хиларах тарра, ислама бокъонаш цхьатарра лархӀаш кхыметтел цхьа ды лелабеча бусалба наьха а. КъорӀа тӀа йоах: «ХӀай шо, дынах тешараш! АллахӀа мутӀахьа хила, мутӀахьа хила шо везаь вайтачоа, шоашта юкъерча доал бе доалларашта». Цу аято яхар фуд аьлча, из да, къеча бусалба наха, лаьша санна, шоашта доал деча бӀаьхийчарга саббарагӀа ладувгӀи деза, духьала йист ца хулаш шоай цӀий мехкашта, бӀаьхийчар, шейхашта яхар ле деза, яхилга. Укх маьлха дуеттел тӀа меттел байначул тӀехьагӀа а цхьатарра бокъо хила йиш яц йоах КъорӀа маӀача саган кхалсагам юкъе, бӀаьхийчарнеи къечарнеи юкъе, халкъашта юкъе.

Бусалба дына керте лаьттараша цхьаккха а къахетам боацаш бӀаьшерашка инзаш даьд даьлах тешаш барашта девала юкъе а обществе а цхьатарра бокъо хилийта уж гӀертарах.

Нохч-ГӀалгӀайчерча моллашеи мурдий тхьамадашеи, КъорӀа, шариӀата хьехамаш, Ӏадаташ шоай хурдаь хьал а лоаттадеш, массе тайпара новкъарле ю лоамаш кхалнаха шоашта Советски Ӏаьдало еннача ерригача бокъонех маӀача наха нийсса пайда эцара.

Республике хӀанз а тоьал болаш ба ислама, шариӀато, Ӏадаташа яхача тайпара кхухха истий кхувлилга могадеш, йиӀигаш деша ахийта ца тугаш, кхалнахага общественни болх ца лелабайташ, урдув могадеш, кхелехьа йиӀигаш маьре ухийтилга хьалдоацаш, кхыдола дӀаьхача замах юхедисаь эхьера гӀулакхаш леладеш бола моллаш, мурдий тхьамадаш, уппезнаш.

СаьмуӀашка вахача Хамзатова ший сесаг Тамара шагӀара эккхаьй юрта Совета депутат из хиларах, шариӀатехи Ӏадатехи юхедисараш кухьала по чӀоагӀа къовсам лоаттабарах. Закий-Юртарча Умалатова ший йиӀиг 5-ча классе деша ца ухийташ соцайир, Ведана района Хаттуни яхача юртарча Алагиева ший йоӀага Тамарега кхыметтел библиотекера книжкаш а дешийтац. СурхотӀара Албогачиев ИбрахӀам, КъорӀа тӀа яххача тайпара, ший 4 сесага лаьчох нах, Гермечукерча Маашев Ӏадлан-Керама ше молла ва аьнна дӀа а кхайкадаь, ше деча хьехамашка гадоах даьлах тешарий, къаьстта а кхалнахьа сий ӀотоӀадеш долча ислама къизача законий. Уж тайпа масалаш дуккха а деладе йиш ю. Кхетадеш да, моллашеи мурдий тхьамадашеи кагий нах, къаьстта а кхалнах, тӀехьашкахьа, дӀалхача замангахьа юхаувзабеш хилари, хӀаьта цу гӀулакхаша советски нах коммунизм хьалъечун моральни кодекса тӀа яххачи тайпара хьалкхебара доккха зе деш хилари.

Къаьстта чӀоагӀа духьала да ислам бусалба ды ца лелабеча халкъашта. Цхьаккха а аьт дац КъорӀа тӀа халкъашта юкъе доттагӀал лоаттадара бусалба нах тӀахьехаш. Шоай хана Марксеи Энгельсеи а яьхад, исламан из ларде а лаьца оттадаьча КъорӀои беррига дуне шин дакъа декъ: бакъ ды лелабераштеи (бусалба нахаи) харц ды лелабераштеи, вешта аьлча бусалба ды мел ца лелабераштеи. Исламои КъорӀаи шоаш дуненга тӀа даьлча зена халкъашта юкъе моастагӀал дийхкад. КъорӀа яхачох, цхьа ды лелабеча бусалба наха юкъе мара хила йиш яц доттагӀал, вешта аьлча ислама хьехамах, шоайла доттагӀал леладе дела лаьшеи лаьш лелабераштеи, ахархошеи феодалашеи, болхлошеи капиталисташеи. Къе нах бӀаьхийчарна мутӀахьа бе гӀертилга да из.

КъорӀа 5-ча сура тӀарча 56-ча аято бусалба нах гуччахьа тӀаьхех халкъашта юкъе моастагӀал лоаттадара: «ХӀай шо, даьлах тешали дараш! Жуглаташцеи кераста нахацеи доттагӀал ма тассалаш: уж шоайла ба доттагӀий. ХӀаьта, нагахьа санна шоана юкъера царех шийна доттагӀий баь саг хуле, из ше а царех ва». ХӀаране кхетадергдолаш да, КъорӀа дувцача цу хӀамах мел зулам доал а из ант беррига бусалба наха кхоачашдеш хилча дукха хьамаш дахача вай мехкеи республикеи фу хургдар а.

Сийлахь-воккхача Ленина вӀашагӀъеллача Коммунистически парте, тайп-тайпара дынаш кхайкадеш хинна шейхаши моллаши, помещикаши капиталисташи Ӏаьдала доалера а баьха, хьалха хиннача пачхахьа Росе даьха дерригa халкъаш, вежарий санна цхьа дезал беш вӀашагӀа а техьа, толамца социализм хьалъяь хьаккхар, хӀанз коммунизм хьалъеш а йоалл, бокъонца дола вежарий доттагӀал оттадаьд Советски Союзерча дерригача халкъашта юкъе, хӀаьта КъорӀа беррига бусалба нах, цу даькъе нохчийи гӀалгӀайи а, тӀаьхех эрсашца, украинцашца, жуглаташца, эрмалошца, вай мехкарча кхыча халкъашца доттагӀал цӀ леладара.

Хоаш да, харц ды лелабераштa духьала летача гӀоалот да шо яхаш, бусалба нах Ӏеха а беш. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци йоалача ханеи гражданский тӀом лаьттача шерашкеи шейхашеи моллашеи «Мухьаммад - пайхамара йолкаш» а яхаш Ӏехабенна бусалба нах вӀашагӀа а бетташ, эрсий болхлошехи ахархоехи меттел, эрсашцеи кхыча халкъашцеи цхьана Советски Ӏаьдал бахьан долаш къовсам лоаттабаьча къахьегамхоех болча бусалба нахах а летабаь хилар. Моттийта харц ды лелабераштa духьала лоаттабу яхаш, мадарра аьлча большевикаштеи Советски Ӏаьдалаи духьала къовсам а лоаттабеш шийх воаца имам ваьча Узун-Хьажаси мурдий тхьамада Митаев Ӏаьласи Ӏехабенна лоамарой тӀахьийхаб АллахӀеи КъорӀаи цӀерах эрсий болхлоштеи ахархоштеи духьала, хӀаьта иштта эрсашца, украинцашца, кхыча халкъашца цхьана шейхехи моллаехи, помещикехи капиталистехи граждански тӀом болча шерашка халкъа Ӏаьдал хьаллоацаш хиннача нохчийи гӀалгӀайи къахьегамхошта духьала а къовсам лоаттабара.

Харц ды лелабераштa къовсам лоаттабу яхаш бахьан а доахаш, шейхаша, моллаша, мурдий тхьамадаша хӀанзара барзкъа зувхадерга, дешилга, кино, театрашка ухилга, книжкаш дешилга вогадац нагийча наха. Бусалба ды хьехараш къаьстта а къиза ба кхалсагаца, цо дийшача, хӀанзара барзкъа лелабича, керта тӀа йовлакх доацаш цо лийлача, шийна хьаштдар цунна дийлача ногац царна. Нохч-ГӀалгӀай чура моллаши мурдий тхьамадаши эггара хьалха шоаш ба кхалсагах доккхий урдош доахийтараш, вешта аьлча кхалсагах бокъонца йохкар - эцар лераш, царна эшаш да халкъ боалбен энжин лоаттадерга, дына дувцача доацарех тешилга — дерригa уж хӀамаш да ислам кхайкадераштa. Цу даькъе Нохч-ГӀалгӀайчех моллаштеи мурдаштеи а пайда тӀабоагӀаш дола лоархӀамегӀара пайхаш. ШишегӀа кхетадеш да, цар шоай беррига гӀулакхаш КъорӀа, шариӀата, Ӏадатана вӀаделарашка бакъдеш хилар. Халкъашта юкъе нийсхо доттагӀали лелаелга цӀаккха а хьийхадац ислама, из массаза а духьала хиннад халкъашта юкъе цхьатарра бокъонаши вошали хилара, хӀаьта цу деша чӀоагӀагӀа духьалдоалаш хиларца кхыча дынашта юкъе белгалдаьнна а хиннад из массаза а.

ТӀагӀертта, нахалдаш, чӀоагӀа партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша, ерригача общественноста КъорӀана, шариӀата, Ӏадаташта духьала къовсам лоаттабеш хилча мара дынах тешарий сахкетам чура дӀайоаккхалургьяц ислама идеологи.

Ш. ГЕМАЕВ,
КПСС Нохч - ГӀалгӀай обкома инструктор.

«СЕРДАЛО»
2-гӀа агӀ. 12 октябрь, 1965 шу.

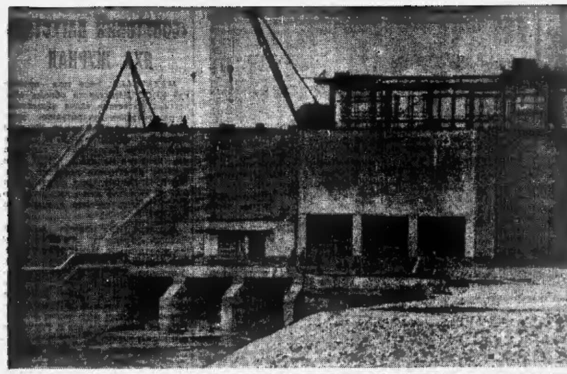

Керла фордаш хургда Подмосковье хаьрта тlа. Паласкино хlайн юрта махкер Рузе хlачa хи тlа электростанцин лаьрда плотана къахьара балхаш даь доллуш латт. Октябрь баттан хий дlакъайлачул тlехьагlа дика хий lовргlа водохранилища чу. Шоллагlа форд хургба Рузех къахьеташ долча Озерне хlачa хи тlа. Цуьн йистошка лаьттах сунт тохаш латт.

Сурт тlа: Рузе хlачa хи тlара электростанца здании водоприемни башнеш.

Н. Кулешова сурт.

ТАСС фотохроника.

ПАРТЕ КАНДИДАТ

Дукха ха яр цу денга Чичаева ПаьтIамат хьежа, цуи уйла по ю, маьлха ди, дог гIоздоаккхаргдола ди цунах лоархIаш ма йола. Цуина хьатIауд массава а веланенна, подругаша кулг лувц цун, кандидатски карточка цо хьаацарих лоацаш доах цуна.

Грозненски района № 3 йолча баьца дааpий-сомий совхоза шоллагIча отделене баьца дааpаш кхедеча бригада звеньевая йола Чичаева ПаьтIамат хьинаре къа а хьегаш, боккха общественни болх а беш йоаккхаш йоалл кандидатски стаж.

Массеха партийни гIулакх да цуна тIадилла: из я бригада профгруппорг, агитатор, цул совгIа, халкъо хержа юрта Совета депутат. Агитатора декхараш кхоачашдеш йолча ков. Чичаевас ший звено членашца, дерригача бригаде баьца дааpаш ледадерашца каст-каста беседаш ю. Шеча беседашка ПаьтIамата дувц вай мехкарча а доазол дехьарча а лоархIамегIарча событееx, йовзийт КПСС ЦК мартовски а сентябрьски а Пленумий исторически решенеш, района, совхоза, отделене гIулакхех дувц баьца дааpаш кхедерашта.

Къаьстта а дукхагIа дувц ПаьтIамата дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхех. Кагирхой собранешка/бригадашка кулача собранешка цо долчa бесса гучалдоах дына фанатикий, дIаяхача замах юхедисараш ледадерий Iадатаи шариIатан тIехьалаттарий гIулакхаш, нах тIахьех цо коммунизм хьалхьечуи моральни кодекса тIа дIаязъдьча правительственни принципашка яхача тайпара бахара.

Урдона духьала къовсам лоаттабара тIахьехам беш дола Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен педагогически институтерча студенткай гуччахьара письмо газеташ тIа арадаьнача хана Чичаева ПаьтIамата болхлой гул а беш, бригаде а звено а дийцар из.

Звеньевая декхараш кхоачашдеш йолча цо совхозе дикагIа болча болхлошца ший сийле лаьккхай дика къахьегарцеи баьца дааpаш кхеде говза хиларцеи. Вухсоццаш дела дош звеньевае оал: цо ааьнар чакхдала дезаш а да.

Коммуниста цIеро дукха декхараш тIадожалу. Доллача хIаманна хьалхара жоп дала дезаш ма парте член. Цо шийгара хьежам беина ца Iеш, цIагIа а балха тIа а кхыбараш шийна тIехьабуг.

Цхьабакъда, ПаьтIамата болх дика барах лаьтта Iац гIулакх. Партийни боец, организатор я из. Чичаева ПаьтIамата ший хьаьнтел лакхагIа лоаттаду массаза а общественни хьашташ. Цхьатарра сагота хул из ше болх беш йолча ший звенорча гIулакхашта санна, иштта цун новкъосташа болх беш йолча вокх бригадашкарча гIулакхашта а.

Бригаде профгруппорг хиларах тарра боахлой коллектива га доаккх цо, маха новкъостал ду къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхара, цIагIара бытовой хьалаш тоадара.

Пригородное яхача юртарча № 17 йолча округерча харжархошта касткаста гу шоаш хержа Пригородни юрта Совета депутат Чичаева ПаьтIамат. Ший хурдаь харжархой наказаш дикагIа кхоачашде, эшначa метте наха новкъостал де тIерт из.

ШоллагIа шу мара дац цо звенона кулгалду, цхьабакъда, цу лоацача ханах а боккъонца йола къахьегама школа хилар цуна. Соакка звенона тIадилладар 5 гектара тIа хохаш кхебелга. Дика къахьийтар баьца дааpаш ледадерашa. Пиз ххобацар, хIара хьырг лорадора. Геттара чIоагIа хьувкъаргболаш бар хохаш. Цхьабакъда, цу хана хила ца дела хатар хилар: ма теха хIалакйир хохий ерригa участок.

— ХIанз фу дергда? — яхаш кхетар звеньевае бригадирага, елха а чIехкаш.

— Болх бергба, — сатийнна, цхьаккха хIама ца хилча санна, жоп делар бригадира Антонов Иван Васильевича. — ХьалхагIа воаш баьчча тайпара, кхы дикагIа а беш.

> **Дикача нахах**

Районера кхоасси спачуз тIехьагIа лаьрхIар ерригa участок сов чехка юха аха и аьха, кхыькие культураш цига дIае.

— Плана фу дергда тIаккха, — раьза хиланзар ПаьтIамат.

— Кхьча культураца кхоачашъергья оаш, — хьехар дир производственни управленера. Цхьабакъда, звеньевая раьза хулаш яцар. Ший подругаех бIубенна яр из, хIаьта керттердар — шоаш баккха лаьрхIа хинна хьувкъаш юха дийнбелга чIоагIа ловш бар уж. Дерригa хьинар тIадахийта къахьегаш дIадоладелар денош.

— Минеральни удобренешца подкормка ергъа вай, дика гIулакх а дaь, план кхоачашъергья, — иштта лаьрхIар звено хиннача собрание. Къаьстта бIарг лоокхаш яр участок. Звеной хIара члена шийк-шийна мукъ болар цу участках. МугIарашта юкъе диаза механизированни обработка йир, кхоачам хилалц минеральни удобренешца подкормка йир. Ахча кхоадар духьа ДДН-45 яхача машинаца хий тохача хана вишначи сеnтираца подкормка в лаьрхIар. Хий деттача агрегата машиниста Алханов Хасус ха ца къовсаш денпен бийсанпен 16—18 сахьата хий деттар. ХIара зIырга къаьст-къаьста гIулакх дора звено членаша.

Юкхьера а сийрдаьньар баьца дааpаш кхедерий юкъмараш, иллм дека доладелар. Юха а дийнделар хохий кха. ХIаьта гурахьа уж чу а ийца, итогаш хьчул тIехьагIа, цецбаьннача бисар дукхa бараш: къахьегам дукха безаш болча кхалнаьха звенос, ша бийтта дохадаьча кхай тIара, 130 центнер хохаш баьхар хIара гектара тIара. Из хул планови заданел 2-зза дукхагIа.

Укх шера кхы а дикагIа толамаш даха лаьрхIад звенос. 6 гектара тIа хохаш кхебу цо, 6,5 гектара тIа столови свекла.

Планах хIара гектара тIара яккха лаьрхIар 70 центнер йолча метте, звено членаш дог тийша ба 100 центнерал кIезигагIа боацаш хохаш хIара гектара тIара шоаш боахаргхилараx. Свекла планах 200 центнер мара яккха ца езача метте, 250 центнер яккха лаьрхIад.

Нов. Чичаевой звеноцарча баьца дааpаш кхедерий дош чIоагIа хиннад ала йиш йолаш да хIанз. Миштa дусаргдар из чIоагIа ца хулаш магаьа санна агротехнически мероприятей ерригa комплекс дикагIа йолча ханашка чакхъяьккха хилча. Шоай участкана тIехдика обработка а яь, хIанз шоай подругашта новкъостал деш ба звено членаш. Масала, цар помидораш гулъеча новкъостал ду шоай бригадерча Читамурова Небий, Сулейманова Лейлай звеношта, Батаиев Iалауддина бригадерча Умаханова Харе звенойна.

Шоай кулгаяхо дукха еза звено членашта, теш уж цунах. Тешa, цIаккха а дaьсса дош ПаьтIамата багара ца доаландaь, ше луш бола хIара хьехам, вахара гIулакх боккъонца шийна довзачара цо теландаь. Звеноцарча цхьанна а члена дагалгIац боккъо йоалаш ма тIачайха, ца доагIар цо аьнна, бригадирацеи специалистащцеи дага ца йоалаш из Iийна моттиг. Болхлошта фу эша хоиш, эшначa хана оарцагIйоалаш новкъостал из. Баьца дааpаш кхеделга сезонни болх болчара хIабаьннаб Чичаевой ПаьтIамата звенона. Iай а тIехьа ца социйташ ду цар балхаш. Парникаш, кхаьша хий декха харшаш тоадар, моттигера удобренеш кхашка дIакхахьар, чуйнна дешар—иштта да Iан лоацача деношка звено гIулакхаш.

...Пригородное яхача юрта, совхоза отделено конторе, клубе, библиотеке — массанахьа а кийслургъа Чичаева ПаьтIамат. Соннахчох лаьца хувце а, нийсадари бакъдари мара аргдац ПаьтIамата, хIаьта бакъдаьчох сагъ дIакхетавалцца юха а ярцц. Совхозерча беррига къахьегархошта шийгара дика хьехам а гойташ, хьалхарча мугIаре латт из къахьегаме.

И. ХОМЕНКО,

№ 3 йолча сомий-баьца дааpий совхоза воккагIа волa инженер-гидротехник.

СИХАГIА ЧАКХДАХА ГУЙРАН БАЛХАШ!

План кхоачашъяьй

Социалистически яхье а баьнна Сийлахь-боккхача Октябра 48 шу дузача денна сийленца пакъа бахара доккхий толамаш доахаш къахьегаш я Наурски района «Комсомольский» совхоза шоллагIча отделене цхьоалагIча бригада коллектив.

Няькъа бIоаххал хьалъоттадаь латт тускараш. Комсий гайдолгех йизача ведрашца цахадлаш хьатIаух церна Хасанов Шаруде кулгалдеча бригада членаш.

Бригадир а хайна Iац. Комсаш цIена чуэций хьожаш чакхвоал из плантацешка. Цхьаволчоа гайдоаг миштa хоададе леза дIаьхех. Гручикашта новкъостал ду. Хьалу шоай балхах беза бенна бригада членашa къахьегага.

Комсаш чувцара планови задани районо эггара хьалха кхоачашйир цу бригадо. Совхозе массарел хьалха коммунистически къахьегама сийлен цIи елар цу коллективана.

Цу коллективна юкъе хьинаре къахьегаш ба района дикагIа бола комсаш гулъераш Порадина Евдокия, Песоцкая Зинаида, Капран Наталья.

Цхьа барт болаш дика къахьегдукхача къамех болча нахах латтача коллектив. Эрсашта уллув болх беш хьабоагIа бригаде хьалха латта нохчий кхалнах—Героева Хамсат, Махадаева Хабжат, кхыбараш.

— Тха бригадо дIайийна 66 гектар комсаш я, — йоах Хасанов Шаруде. 25 саг ва тха коллективе даим болх беш. Дукха къахьега дийзар тха бIаьсти хургболча хьувкъама лард йоллаш.

Бригада опыт дIаяца дукха ихаб укхаза районера комсаш кхеераш.

— Комсаш дика хьувкъаяр дукхъа плантацешта доагIача тайпара гIулакх дара тIаерзаль яр массане уйла,—йоах дIахо Хасанова. Сатоссаш дIаболабора болх. 250—300 процент кхоачашйора хIара болхлочо ший ден нормаш. Дерригача лаьтта шозза оасар дир, кхозза культивацийир, норхIала моахаш техар. Хьийга къа довизар. Хьахиннараш дог гIоздоахаш дар.

Шера планах 396 тонн чуэца еза 44 гектара тIара хIанзале 462 тонн чуийца лькхай бригада. ХIара дийнахьа 30 тонн гарта комсаш дIайохьийт цар района випзаводашка.

Бригаде шерра лаьржай социалистически ях. Дийнахьа ши норма кхоачаш ца еш цхьа саг вац коллективе. ХIаьта хьалха латтараша хIара дийнахьа 1100—1200 килограмм комсаш хьайоах. Хьалха латтарашта хIара пхи ди массаза дала премех 10 сом хьожаду. Уж премеш сиhай Песоцкайна, Капрани, Батаева, Порадинайна.

Батаев Солтахьнад опытни комсаш кхеер ва. Из ва дийнахьа 1380 килограмм комсаш хьайоахаш рекорд оттаьр.

Комплексно бу бригаде болх. Песоцкаяси, Капраноси, Порадинаси цхьана бу болх. Цу хьалха латтача опытах комсаш чуэцарах хьахуларашa дог гIоздоах. Цу кхьиние хIара дийнахьа цхьацциане тоннал совгIа комсаш чуэи. Цхьаннe вокханна новкъостал а деш дика дIахьу цар шоай болх.

Гуппошой методах болх барах къахьегама оасарло сейIоал, цудухьа массанахьа а комсаш кхееча бригадашка дIайоаржае еза цар балха опыт.

В. ПАРАМОНОВ.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА БРИГАДЕ

Ха дика латт. Бакъда, Iа хьатIаккхача дукха ха йисанц, цудухьа механизатораш тIагIертта къахьегаш ба ханнахьа гуйрана балхаш чакхдахара.

Геттара лоархIаме да ханнахьеи дикен гуйрала ялаташ дIадер. Из дика кхетадеш ба Шаьли района «Джалка» яхача совхоза цхьоалагIча отделенерча Магомадова кулгалдеча шоллагIча бригада членаш. Коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхара къовсам лоаттабеш я из бригада. Укх шера 200 гектара тIа дIадийнадар цар кIа. Дика хьийкъадар из. ХIара гектара тIара 22 центнер кIина лаьккхар.

ХIанз тIадоагIача шера кхебергболча хьувкъама терко еш ба бригада членаш. Горохи силоса лаьрхIа хьажкIаши чуийца даьнна лаьтташ кийчдаьд.

ХIанз гурахьа дувш дола кIа дIадувш латт. ЛерттIа болх бу селхкана. Листа дIадув цар кIа. Сеялкашта тIехьа токхоча хIамашка лаьтта шамца а доахаш ниййсду. Дика вIаштIехьбаьккхаб ялаташ дIадувш йоахкача агрегатий болх. ХIара бригада член бехктохкаме ва ший участке беча балха.

—Оаха къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама цIи яккхара, цудухьа тхо декхарийла да массанахьа хьалха латта,—йоах тракториста Дадаева. Цул совгIа, юртбоахама министерствас хьакхайкаьча конкурсе дIакъа лоацаш я цар бригада. Бригада тарошаш дIалаьрхIача ала йиш я цар цу конкурсе хьалхара моттиг яккха могаргхилар.

Укх деношка 550 гектара тIа гурахьа дувш дола ялаташ дIадийна баргба уж. Массаза а цхьатарра бaьб болх агрегатана. Нагахьа санна тахан хьалхле Умархаджиевс леладеш хилча, хIаьта кхоана из хьалхле а Далаева е кхыволча механизаторга хул. Иштта яхье а баьнна хьинаре къахьегаш хилар бахьан долаш аьттув боал цар сихха ялаташ дIадийна даха.

Дерригa а планах 14 процент мара гурахьа дув ялаташ дIадийнадац «Джалка» яхача совхозе. ХIаьта цу совхозе массанахьа Магомадова кулгалдеча бригаде санна цу гIулакха леpттIа терко еш хиннаяларе селла тIехьабусаргбацар уж гурахьа ялаташ дIадера. Из гIулакх тесса дитад совхоза кулгалкоша. Шенара свеклин хьажкIаши йовш латт тха, йоах совхоза керттерча агронома Магомадов Iамар-Iаьлас. Беррига ниэ цу гIулакха оарцагIбаьккхаб цар. Из иштта дале а ханнахьа гурахьа ялаташ дIадийла лаха-м деза цар.

М. АЛБОГАЧИЕВ, тха вобкор.

Агротехника кхоачашъе

«Гудермесский» совхозе ялапел совгIа долча лаьтта дув гуйран платаш. Кхьча культурашка диллача пар дика пайда оц гурахьеи—Iайи, бIаьстийи хиннача йоачаех.

Из иштта дале а гурахьа дув ялаташ дIадера агротехника телхаьй укхаза укх шерралца. Лаьтта дика кийч ца дарах, дIадув фу кормах доагIачул кIезигагIа а тIехигагIа а дIадерах, из ший ханнахьа дIадувш ца хиларах во хьувкъар ялат.

ДIадахача шерашка дувлийта гIалалаташ укх шера дувлийтац. Гурахьа дув ялаташ дика хьувкъ горох, шекара свекла, силоса а ялтийна а лаьрхIа хьажкIаш хиннача лаьтта.

КIал йийнa хинна культура чу ма яйццанге а лаьтта кийчдир укхаза. Оасар ца хинийтара, пайдаера воместаш Iовара, тIоадал соццара духьа ду совхозе лаьттанца мел ду кийчон балхаш.

Хиш дехкача лаьтташ уIа тоадал соцдар чIоагIа лоархIаме гIулакх да.

ДукхагIдолча лаьтта фу дIаделе хий диллар, хIаьта юхедисача гурахьа дув ялаташ дIадийнача лаьтта тIехьагIа дулларгда.

Гудермесски районерча хьалашка удобренеша мел пайда ду тахкара «Гудермесский» совхозе гурахьа дуча ялаташта мел удобренеш ви, миса хана, шишта товса еза хьожаш производственни опыташ ергья.

ДIадувча боараме цIенен стандартаи дола дукхьал районировани сортах дола фу мара дIадец укхаза. ДIадеже хьалха гурахьа дувча кIина кхьан тонна лаьрхIа 1,5 килограмм, мукха — 2 килограмм гранозан а тохаш кийчду фу. ДIадувча дийнахьа 12 процентий ϵексихлорана дуст тох фуна.

Пхьан гектара тIа нормах 4,5—5,5 миллион кIи фийги, 4—4,5 миллион мукха фийги був.

ДIадувча фуна боарам телха ца байтара тIахьожам лоаттабу совхозе.

ДIадув фу 5—6 сантиметр кIоарга дув.

Ихийтта дени ихийтта буси дIадийна довла лаьрхIа гурахьа дув ялаташ. Къаьстта терках тIабохийт фуна лаьрхIа ялаташ дIадувча участкашта. Дика хьувкъам луш дола лаьтташ дIакъоастадаьд цу участкашта. ХIаьта минеральни удобренеш цу участкашта эггара хьалха дIаккхоачийтаргья.

И. РЯБОВ,

Гудермесски района «Гудермесский» совхозе воккагIа вола агроном.

ЛАЙХА ХЬУВКЪАМ

Укх шера тха бригадо дика толамаш даьхад. Гидуаргаш чуийцай оаха. Гидуаргий а хьувкъамо хьагойт цу культурах боккха пайда хиналга. 350 гектара тIара 4000 центнер ганараш чуэца лаьрхIаш дар тхо, тIаккха чубена хьувкъам 6000 центнер ба. Цхьайолча участкашкара хIара гектара тIара 20 центнер ганараш чуийцар бригадо.

Юкъара лаьрхIача хIара гектара тIара царна баьнна хьувкъам 17 центнер бар. Из лаьккха хьокхам ба.

Гурахьа дув ялаташ дIадувш а боахи механизатораш. Культураш чуэцаш йоахкача комбайнашта тIехьа лаьтта кийчдеш дисковни лущильникашца трактораш пел. Цар гидуаргаш чуийца даьнначa кхашка чIегIаш оат, лаьтта кIаьдду. Царна тIехьа йолхьингашца чIегIаш хьагулъеш волокушашца кхай йисте тетехьаш. Цу гIулакхо аьттув хулийт кхаддаш ерригача агрегатанца болх ба.

Лаьтташ оахаш боахкача трактористана Дурев Павелеи, Орлов Василеи хIара дийнахьа норман совгIа 1,5—2 гектар оах.

ХIанз хьажкIаш чуэца йолаенний тха бригада.

Н. КУЗНЕЦОВ,

Сунженски района «ЦIа Знамя» яхача колхоза комплексни бригада бригадир.

Наурски чхьагIар доаккхача заноза коллектив къаьстта дика къахьегаш я укх шера. Комсаш чакхьлахара шера план цкъалагIа октябре кхоахьаначьнаб, планал совгIа хIаналвьа чакхьлха комсаш 800 тонн я. Уж толамаш доахача дика къахьийгад ия. Полушкинас, Усманова, Меднановас, кхыбараша.

Сурто тIа: Палушкина Валентина болх беш я.

И. Панова сурт.

Къахьегамхой хьашташ бахьан долаш лоаттабеча къовсаме

П. ПИМЕНОВ, ВЦСПС секретарь.

Ткъо шу хьалхагIа дунен халкъашта юкъерча профсоюзни болама историе чухь эггара хьалха вIашагIъеллар сихагIа фашизм йохаяра, чIоагIеи бIаьхен машар оттабар духьа, тоIадаь доахкача халкъашта къамий кортамукъале яккхар духьа, къахьегамхой социально - экономически хьашташи демократически бокъонаши бахьан долаш лоаттабеча къовсаме болхлой класса дерригa низаш кхетаделга декхар а даь шийна хьалхашка оттадаь, бокъонна дерригдунен йола организаци. Из организаци я цу хана хиннача къамий профсоюзни центрех дукхха а дукхагIъяраш шийна юкъе лаьца йола Дерригдунен профсоюзий федераци.

Дунен халкъашта юкъерча болхлой класса бIарчча цхьа организаци вIашагIйоллача йоккха дакъа лаьцар советски профсоюзаша. Сийлахь-боккха дай-мехка тIом лаьттача халача хьалашка цар толамца дегIахийлар Англе, Франце, кхьча мехкий профцентраццара шоай контакташ. Советски профсоюзий цу гIулакхаша новкъостал дир 1945 шера февраль бетта Лондона Дунен халкъашта юкъера профсоюзий конференци гулъяра. 40 мехка профсоюзий дакъа а лоацаш Лондоне хиннача конференце лард еллар Дерригдунен профсоюзий федерацена.

1945 шера сентябрь бутт боаш Париже хьайийлар 56 мехкарча 65 миллион болча къахьегамхошкара баьхкача делегаташа дакъа лаьца йола II-гIа Дерригдунен профсоюзни конференци. 3-ча октябре Дерригдунен профсоюзий федераце устав тIайийцар цо, хIаьта конференцех шийх цу хана дениз I-гIа Дерригдунен профсоюзий конгресс хилар.

СССР-ен вокх социалистически мехкийи профсоюзашта нийсса ВФП-ена юкъейоагIа Дерригаькъара къахьегама итальянски конференци, Франце Дерригаькъара къахьегама конференци, Дерригиндийски профсоюзий конгресс, Индонеде профсоюзий Центральни организаци, Судана профсоюзий федераци санна йола капиталистически мехкий йоккхий профсоюзни организацеш, Европа, Азе, Африка, Латински Америка мехкий дукхха кхыйола профсоюзаш.

1949 шера федераци вIашагIъяккха вIаштIехьдаьннача империалистийн болхлой цхьоагIон моастагIийн оарIагахьара цахаддаш атакаш ешехьа а, эггара йоккхагIа йола дунен халкъашта юкъера профсоюзни организаци а хинна дIаэттай ВФП. Аьлча кхоачамба, дунен дерригача мехкий профсоюзий 205 миллион членах 120 миллион совгIа барав хIанз цун мугIарашта юкъезза хилар.

Дерригдунен профсоюзий федераце дунен халкъашта юкъера автеритет тIа-тIа дукхагIа лаккхлуш хилара тешал ду цун конгрессаша. Болхлой классен цун профсоюзийн сийлахь доккхийча низий йоккха демонстраци, шерен дукккача дикалех латтен профболама дунен халкъашта юкъера форум а хинна дIаэттар 1961 шера Москве хинна профсоюзий V-гIа Дерригдунен конгресс. Конгресса балхана дакъа лоацаш бар 97 мехкарча, 143 миллион болхлои гIулакхера сагий юкъе лоацаш йолча профсоюзни организацешкара делегаташи наблюдателаши. Дунен халкъашта юкъера профсоюзни болама лоархIамегIара документ а хинна дIаэттар конгрессо тIайийца, хIанзарча этапе къахьегамхой хьашташи бокъонаши лорадара профсоюзаша чакхдаха дезача гIулакхай программа.

Дерригдунен профсоюзий федераце гIулакхаш, массаза а, из вIашагIъеллача хана дена, лоархIамегIара моттиг дIалоацаш хиннад къахьегамхой массане а юкъара машари халкъашта юкъера доттагIали чIоагIдар духьа, империализма агрессивни гIулакхашта духьала лоаттабеча къовсама оарцагIбахара дешаш.

ВФП дуккказа а хьалда протесташ ний Вьетнамерча США агрессена духьала, шоай даьхен паргIато бахьан долаш КъулбехкеI Вьетнама халкъо лоаттабу нийсхоа къовсам хьалхоацаш. ВФП инициативах вIашагIа а теха къовсам лоаттабеча Вьетнама халкъаца раьза йолаш Дунен халкъашта юкъера 2-гIа профсоюзни конференци хилар Ханое укх шера июнь бетта юкъе. Цу конференце балхаца дакъа лаьцар 60 совгIа мехка викалаша, цу лаьхе советски профсоюзий делегацо а. Конференце тIахьехам бир США агресси сох чехка соцаийтар духьа, Къулбехкен Вьетнамера американски бIунаш арадахийтари американски базаш дIадахийтари духьа, ДРВ-с территорена чуетта бомбаш сов чехка соцаийтар духьа шерра болам боаржабара. Советски къахьегамхоша диза хьаллоац турпалерча вьетнамски халкъа гадоаккхаш дола ВФП гIулакхаш, материальни новкъостал ду къовсам лоаттабеш долча Вьетнама халкъа.

Ерригача континенташкарча къахьегамхошта юкъе шерра хьаллацар ВФП массанахьа а чакхйоаха малхбузенгерманскн реваншизманеи милитаризманеи духьалара дунен халкъашта юкъера кампанеш, турпалерча кубински халкъа гадоаккхаш, паргIатои гIайрени духьала блокада вIашагIйолла, Кубе Республикана духьала агресси хьоле гIертача США империалистанта духьалара кампанеш.

ВФП — из а нийсхои паргIатои идеалаш гаргара а еза а йола классови интернациональни пролетарски организаци. Цо деррагIа хьаллоац Азе, Африка, Латински Америка халкъий къаман - кортамукъален болам. Халкъий кортамукъален къовсам хьаллацара дерригача мехкий къахьегамхой оарцагIбоахача лоархIамера дакъа лоац ВФП вIашагIехкача, Къулбехьен Вьетнама, Къулбехьен Африка, Адена къахьегамхошцеи халкъашцеи раьза йолча дунен халкъашта юкъерча профсоюзни комитеташа.

ВФП а дунен халкъашта юкъерча цун отраслеви профсоюзий объединенеша а (МОП) укх тIеххьарча пхе шера вIашагIъехкай Испанеи Францеи горнякий а юртбоахама болхлой а забастовкаш монополей бокъе йоацача гIулакхашта духьала Итале, Испанде, Японе, Англе, Чиле, Аргентина, дукхача кхьча мехкий къахьегамхоша лоаттабеча къовсама боккъонца классови дунен халкъашта юкъера гадоахаш йола IалаьмаIе дукха кампанеш. Цу къовсамех дукхадараш къахьегамхой кот а боалаш чакхдаьннад.

ВФП чIоагIа уйла тIайохийт къахьегача кхалнаьхен кагирхойн бокъонаш а хьашташ а лорадара. Федераце инициативах 1956-чен 1964-чен шерашка гулйир къахьегача кхалнаьха проблемашта йола дунен халкъашта юкъера конференцеш, хIаьта 1958 шера—къахьегача кагирхой Дерригдунен конференци. Цу конференцеша новкъостал дир цхьатарра хьийгача къих цхьатарра мах телара принцип чакхьяккхар духьа, къахьегача кхалнахацеи кагирхошцей лелаю дискриминаци дIадаккхийтар духьа цар къахьегами унахцIеной лоракра гIулакх тоадар духьа капиталистически колониальни мехкий профорганизацешна лоаттабу къовсам дегIабоалабора.

Дунахача капиталистически мехкашка лийца а лийца, набахта чубеххар дена дола профсоюзий кулгалхой. Полици тIаккхуш ба Испане, Аргентине, Японе, Венесуэле, кхьча мехкашка забастовкаш ечо дакъа лоацаш хинна итташ эзараш нах. Профсоюзий бокъонаши демократически паргIатонаши массе тайпара IотеIаю США, ФРГ-е, Къулбехьен-Африкански Республике, Португале, Бразиле. ВФП-ас доккха новкъостал да а даь, да а ду капитала мехкашка болхлошта духьаларча репрессей жертвашта.

Дерригдунен профсоюзий федераце къовсам лоаттабу къахьегамхой къовсама цхьоагIо хилийтар духьа. Из нийсса кхоачайдулургдолаш гIулакх да, хIана аьлча дерригача мехкий профсоюзашта хьалхашка латт шоаш кхоачашдара низаш вIашагIтохилга дIалехаш дола дукхха юкъера декхараш. Дерригача дунен тIарча къахьегача вахка юкъара моастагIа ва — империализм. Уж вIашагIтох юкъара хьашташи дагалаттараши цаIаш хиларо — машар, къаман лоIам, вахара чIоагIа лоархIама дола социальни экономически хьаштаи бахьан долаш лоаттабеча къовсамо. ЦхьоагIо — из да болхлой класса бе доалла низ бола гера, цун къовсаме толам баргхиларах бола тешам.

Советски профсоюзаша леррагIа къовсам лоаттабу классови интернациональни лардаш тIа дунен халкъашта юкъерча профсоюзни болама дерригача низий цхьоагIо бахьан долаш. Цар бувлаш лоаттаду дунен тIарча бIаь совгIа мехкарча профсоюзашца. Уж лежарашха дола бувзамаш дегIа а кхувлаш тайп-тайпарча мехкий профсоюзашта даим доккха новкъостал а деш, цар цу тайппара ВФП-ена чIоагIа новкъостал ду дунен халкъашта юкъера цун декхараш кхоачашдеча, цо лелаш цхьоагIон политика чакхйоаккхача.

Федераце гIулакхашка доккха дакъа лоац социализма мехкий профсоюзаша. Вокхаш культурен хьалъяра даьнъерча цар опыте, къахьегамхой вахара боарам лакхбаро тоабу ВФП болх, аьттув бола хьалаш хулийт халкъашта юкъерча профсоюзаша шерра барт-цхьоагIон гIулакхаш леладара.

Ший дерригача гIулакхашка Дерригдунен профсоюзий федерацe миллионаш болча къахьегамхошта хьалхашка чIоагIа ший сий а даьккхар, шийх тешам а болийтар. ВФП лоархIам лаккхлуш латт, хIана аьлча болхлой класса хьашташта тешаме гIулакх ду цо.

1965 шера октябрь бетта, ВФП 20 шу дизар къахьегамхоша белгалдоаккхаргдолча хана, VI-гIа аргIанара Дерригдунен профсоюзий конгресс хьайийдай Варшаве. Конгресса ден повесткана юкъедоагIа дерригача мехкий къахьегамхоштеи профсоюзаштеи боккхача лоархIаме дола дешаш. Конгресса делегаташа дувцаргда V-ча Дерригдунен профсоюзий конгрессе тIайийца де дезарий программа кхоачаш миштa ю, уж хьожаргба пролетарски барт-йиши дунен халкъашта юкъера профсоюзий цхьоагIон дIахо чIоагIъяра дешашка. Конгрессо белгалдоахаргда халкъий къамаш-мукъадахара боламцара империалистически колониальни пачхьалкхенаш къоачa, дукха ха йолаш кортамукъа яьннача пачхьалкхений гIулакхашта юкъегIертара духьала лоаттабеча къовсамцара болхлой классен цун профсоюзийн барт-йиш дегIаккхуларгйолаш дола наькъаш.

Ший ткъе шу дизара къахьегамхой дерналера классови организаци а йолаш накъа еха Дерригдунен профсоюзий федераци.

«СЕРДАЛО»

3-гIа оагI. 12 октябрь, 1965 шу.

Дозанал дехьара

ПРОФСОЮЗИЙ КОНГРЕССО БОЛХ ДIАБОЛАБАЬВ

Варшава. ТАСС-н Спец. Корреспондентана И. Масленникован В. Кузнецовен хоам бу:

Дерригдуьнен профсоюзий федераце 20 шу дизара кхетаьлча торжественни заседанеца хьайийлар Варшаве 8 октябре Дерригдуьнен профсоюзий VI-гIа конгресс. Цун балха юкъе далъа лоацаш ва дуьнен 98 мехкарча 150 миллион профсоюзий члена хьалхара вена 600 гарга делегат. Советски делегацена керте ва ВЦСПС председатель В. В. Гришин. Заседане хилар ПОРП-а а ПНР правительства а кулгалхой.

АНГЛО-КЪУЛБЕХЬЕНРОДЕЗИЙСКИ ПЕРЕГОВОРАШ ЮКЪАХЪЯЛАР

Лондон, 9 октябрь. (ТАСС). Укхало Къулбехьен Родезе премьер-министра Ян Смитан ингалсийски правительства кулгалхоштен юкъе хинача переговораша лийрдIачох хIама хилацар. Цу переговорашка хувцам дар из мехк шиий лоIаме бутилга дIадехаш къулбехьен Родезийски провительства тIадена деш, цийсагIа аьлча, Къулбехьен Родезе бахача вIайча кIезигагIа бараштa вий миллион болча африканций кхел къестара мандат лулга.

Кепа теха аралъинхача коммюника тIа яхачох, чIоагIа йикъьнна дискусеш лаьтта йоллашехьа а. «Къулбехьен Родези шиий лоIаме йитара хьакъехьарча деша вIащдукьал ятта уйлаш» гаргайоагIаргйола маьъаш ноаладизар.

Лондоне вIашагIкхийттача хана къулбехьенродезийски расистий эцкалапа лехадаьча гIулакхаша хьахьехар, шоаш массаза а тIатийса «кхерам чакх а боалххаш мехк шиий лоIаме хулга доашкара вIаштIехьдалакха уж кийча хилар.

ИНДОНЕЗЕ КОМПАРТЕ ЗАЯВЛЕНИ

ДЖАКАРТА. КПИ ЦК Политбюрос 30-ча сентябре хинача событешца дуьзадення аь заявлени индонезийски кхыча меххийн корреспондентана Дiасар Индонезе Компарте викало. Цу тIа йоах:

Индонезе Республика герзашкарча шиий лакхехьарча командующе, индонезийски революце баьхча президента Сукарно аь йоэлаш боххьолла Iома а аь. КПИ ЦК Политбюрос дIахайкаду из возвани ше бIарчча хьаллаоллан хилар. КПИ ерриге коммитеташ, парте беррига члении сочувствующи бараш, хIаьта иштта КПИ членаша кулгалдеш йолча ерригача революционни массойн организацеш а тIахьех из хьайкарал чакхдакхта новкъостал дара.

ХIаьта «30-ча сентябрерча болабах» лаьца ялча, КПИ ЦК - ас лоархI, из болам гIишлой эскара чура гIуллакх хилар, хIаьта Индонезе Коммунистически парти цунна цхьаккха гIуллакх долаш цу хилар а.

КПИ ЦК - ас дерриге халхь тIехьех фелел лаккхар, хьакан барт-цхьогIон фронт чIоагIъяра.

(ТАСС).

Л. Джонсон операци яйта вижав

Нью-Йорк, 8 октябрь. (ТАСС). Салхан сарралла байна юкъехьа хана Ветеслерча тIема-форда госпитале Iоьхуьллер США президент Джонсон. Цига сим дIабаьккхан тахан операци. ерга цунна. 10—14 дн доаккхарга президента госпитале улаш. Кабинето Джонсона ше а яьча решениех, цо госпитале йоьккхача хана, нагахь санна моллагIчуна хинна а президента функцийн юкъедоаIарех сагота чаккдахь делаш гIуллакх хуле, цу доцдех де дезар чакхдоаккхарда США вице-президента Хемфе.

НАПАЛМ ПАРТИЗАНАШТА ДУХЬАЛ

ГАВАНА, 7 октябрь. (ТАСС). Меса-Пелада яхача районе (Куско яха департамент) партизанашта во бара операцеш дIахо чакхйоахаш да Перу правительства герзашцара низаш. Операце лерхIар — правительствоенни бIуннашта цIенхаштта хIамаш етташ, доккхий зенаш деш йолча партизански отрядашта го белган уж кIалак елеш, яхаш хоам бу Пренсе Латина агентство.

Правительствении бIунаш цу лоаман районе партизанашта духьалара керда наступлени йолайир феццарча тIема низаша массехк дуйнахьа вIаштта напалма чуйоалла бомбаш кIирьаь чуйийттачул тIехьагIа.

Перуански кепа йоазоно белалдоаккхачох, бомбаш чуттер бахьан долаш бага нах дукха боабаьв.

ОАР-а ДИЙЛХА ДОГIАШ

КАИР. ОАР-а къилбседа-малхбален районе чIоагIа дийлхача догIаша доккхий зенаш даьд Исмаилия, Суэц яхача городашкен дукхача кхыча пункташкен бахача нахе. IаьржачIахайча хица доxадаьл нах чубаха цIенош, нахъхаш, дIадийна дукха ялаташ доадаьд, нах бахача дукхача кварталашка хий чухьийддад. Чубаха цIенош доацаш бисаб бIаьш дезал.

ОАР-а Iаьдалаш чIоагIа оарцагIа а даьлла, хьы дIахо хица вулаваш ца дайтара къонеаш доаттабеш Iа, хало тIаххаьчараштa новкъостал даьд. Хатар хинача районашка кхачен медикаменташ ккуьхьийт.

ИНДОНЕЗЕРА ХЬАЛ

Джакарта, 8 октябрь. (ТАСС). Индонезе столицера хьал лукхагIа кхоахкадентад Индонезе Коммунистически партенен цуна тIехьарча организацеш-тен духьалара кампани чIогIъяларда дуьзадения. Джакартерча эскара тIахьокахах йолча радиос масса хана хьакхайкаю Компарти дIайоаккхилгaш цун кулгалхой лувцалген хIадохаш йолча тайп-тайпарча аьттехьарча партей, профсоюзий, бусалба наьха кагирхой организацей заявленеш.

Коммунисташта духьалара демонстрацеш йолаеннай городе. «Нахдатул улама» яхача бусалба наьха партенен шиий хана дIаьккха хинача Машуми яхача бусалба наьха партецен юкъаенна йолча организацей массехк эзар члено, тахан улицашка ара а баьнна, коммунисташта духьалара лозунгаш кхайкадора.

Гурра доагадаь урагIдахийтар Индонезе Компарти чуйлла цIеноше, доагадаьд КПИ цхьайола районни комитеташ чуйола цIеноше а. Йохаьй Индонезе профсоюзий Центральни организаце, «Халкъа кагирхой» (Немуда Ракьят) яхача организаце, дукхача кхыча прогрессивни организацей штаб-квартираш.

Газеташа хоам бу коммунистически, кагирхой студенчески организацей членаш даим лувцаш латташ хилархь.

УРУГВАЕРА ХЬАЛ

МОНТЕВИДЕО, 9 октябрь. (ТАСС). ХIинз а осадни положени я Уругвае. Радиос деча хоамех, кхьметтел йоацачача хина телаш хинна отпускаш а дIаяьха хога тIа оттаваь эскарера, полицера, столични гвардера 20 эзар сонгIа салте. Къамах цIейш а лез ца деш соцаьдаьд. Массанахьа а оттабахьа деш салтий латт. Цахаддаш лувцаш чубехк профсоюзии студенчески кулгалхой. ВIаь сонгIа саг лацав. Профсоюзии номещенеш дIалувцаш я полици.

———☆ ☆———

Конго (столица Леопольдвиле а тIехьа латаш ба повстанцеш. Чомбоски бIуний къулбехьерчен къилбаседерчен, наемникаша Уиксен Хорен кулгалдеш йолча, группашта доаккхий зенаш ду.

Кепа йоазоно хоам бу повстанцаш контрнаступлени вен ба кхаш.

Сурта тIа: джунглешкара повстанцаш.

Камора Пресс-ТАСС сурт.

ГУРЖИЙ ССР. Телави яхача городе хьалдаьд берий библиотека керда цIенош. Цхьа шиий тайпара да из библиотека йиллара истори.

Цкъа, Гуржи культура Министерстве а яха, шоай городе Телаве берий библиотека хьалъяра шийна новкъостал долга дийхадар ха яха йолча цхьан кхалсаго. Тешамо къаьхьийгача цу кхалсаго ше къахьегаш даьхача дукхача шерашка 12 эзар сом Iоадаь хинад. Из ахча гулдеш дукха шераш ше дIаахийтадале а из дIадахийтара гIулакх цу сахьате хоададир цо.

Елена Захарьевна Оганезова профессега диллача хьехархо я. Санкетарг хилча гIоне ше мел яьнкха ха бераш кхетамца кхедара — башха динача гIулакхага яхийтай цо. ХIаьта хIанз, ше пенсе яха йоллаш, кхы цхьаькха а дика гIулакх де безам хилар цун.

КIезига хьакьега дезалар Елена Захарьевнай цIеноии хьалдаь доахаш. Из гIийртар библиотекана города юкъьмоттигера дика участок хьоастайта. цIенойн проекта, хьан а, мишта а, фу материалех а цIенош хьалду дух тIа йийлар.

Городе бахаш бола нах цецбувлар, цу заьлаш а ха лха а йолча кхалсага селла дукха низ а хьинар а мичара доагIа ца хоаш. Камаьршача динача кхалсаго библиотека инвентарь Iалашье а кходаь хинад ахча.

Библиотека чу керда мебель оттаьй, тархенаш тIа 25 эзар книжка хьалъоттадаьд.

Бергаш гонахьа а долаш библиотеке геттара каст-каста бIаргагу къаьна хьехархо. Цо къонача дешараштa новкъостал ду литература, харжа, хьехамаш ду, произведеней авторех, турпалех лаьца доладаьл къамаьлаш ду.

Сурта тIа: Елена Захарьевнайн гобаьв телавски 1 городской берий библиотека къонача дешараша.

Н. Давиддашвиле сурт. ТАСС фотохроника.

«СОВЕТСКИЙ ДАГЕСТАН» ЯХА ЖУРНАЛ

МАХАЧКАЛА. Кепа теха араваьлла КПСС Дагестански обкома «Советский Дагестан» яхача общественно-политически литературни журнала эггара хьалхара номер. Журнала хьалхарча оагIо тIа — В. И. Ленина сурт, «Цхьа Дагестано хьоме цунна» йоазув а тIадеваш. 1921 шеро Кремле дагестански делегаци тIееннай В. И. Ленина. Цига вIашагIкхеттар дакъ цу дуллийтар дукха йоалли меттиг бахлийтараштo сонгIаьл доаккхар из портрет.

Журнала тIара массехк аг1онаш Сайlааль - бахьана. Октябре 30 шу дизара хетаьв а. Царна да дагестански делегаци тIеяйча хана В. И. Ленина дов йоазув, цIенаха дакъалацараца цига вIашагIкхеттар дувцаш долаш дас санна В. И. Ленина Дагестанийцей няча йоаккхи хьалгаьнара документаш. Иштта кепа теха а «Ленинарой Йойле молаш» яха В. Горчаков сурта репродукци а.

Журнала хьалхарча оагIо тIа КПСС-а Дагестански обкома хьалхарча секретара А. Д. Даниялова «Цхьа дезал а лаьна маслазаш а дагестанцарчулга» яха статья.

Журнал кепа теха араяьннар — Дагестана политически культурни обзорера йоацца событеш. Шина бетта цкъараза араяьйраргда ю.

(ТАСС).

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕШ ОКТЯБРА ЦIЕЙНА КИЙЧО ЕШ...

Укх деношка Шелковской района культпросветболхлой хьатIадоагIача Октябра цIей сийна витринаш, стенгаш, выставкаш кийчъеш ба. Производственни участкашка, полевой станашка, хьатташка революционни темаех лаьца беседаш, лекцеш еш. Дика чакхъяьлар, масала, Мекенски цIерахча колхоза хьатта хинна «Октябрьски революци Грозней Нохч-ГIалгIайчен лоамашкен» яха беседа. Гулбеннараша безаме ладийIар из беседа аьча Курдюковский библиотека заведующи йолча Бабий Екатерина Васильевнайга. ХIаьта иштта сакъердаме чакхъяьлар «Граждански тIема шерашка комсомольцашца лелаьд сийлен гIуллакхаш» яха Софронова книжка дувцаш хинна сайре а.

●

ДЬОЧА ДУХЬАЛАРА САЙРЕ

Каргалински культура ЦIагIа дьоча духьала йола сайре хилар. Лектора Мария Семеновна Наумовас «Дуьнен чухь вахар хьадоладаIарах Iилмон дьицон дувцар» яха лекци йийшар. Гулбеннараша теркаме ладийIар кIоарга чулоцам болаш, дикка мах тешабеш лектора даьча къамаьлага.

Гулбеннараша дукха хаттараш дир лекторга. Гуш дар лектора даьча къамаьла хьакъехьа цар дикка уйла яьлга.

Сайре хилалехьа хьалха клубе кийчъьяр «Iилман дьиц» яха стенд.

●

БАХАЧА НАХА ХЬАЛХАШКА ЯЬ ОТЧЕТ

Каргалински культура ЦIен болхлоша бахача наха хьалхашка шоай балха хьакъехьа отчет йир. Цар дIадийцар бахача наха дикагIа гIулакх дар духьа шоаш дьяр, дIахо шоаш де лерхIар. Къьестта дика лаьрхIар Каргалински библиотека болх (библиотека заведующи О. Н. Светличная). Библиотека хоза кийчъяь монтажаш, выставкаш я. Читальни вале кьаста-каста кердача книжкай хьакъехьа беседаш, обзораш ю. ХIаьта уж тайпа мероприятеш библиотека чу мь ца Iеш, фермашка, полевой станашка, хьатташка чакхйоах. Иштта сакъердаме чакхъяьлар шурий-товарни ферма хинна «Кулга тIа улла дог» яхача Шемякиий книжка хетаьь дешарий конференци. **Г. МИНДЕР.**

Теникий театро шиий сезон дIайолаяьй

Отпускера цIаьхкачух тIехьагIа Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен теникий театра коллективаш республикал араха гастролеш-ка хинна. «Коллектив» ца оалаш, «коллективаш» аз хIана ах дашха деза. Тениий театре ши коллектив я: эрсий нохч-гIалгIайн труппаш. Административни кулгалдер цар юкъара дале а, хIаране ши-шиий актераш режиссераши ба цар, ши-шиий репертуар а я. Эрсий труппо укх шера 30-гIеи нохч-гIалгIай труппо 8-гIеи сезон йолаю.

Парте тIахьех искусства деятелаш бераштa башха - дика художественни произведенеш хьалхолара. Из тIахьехам тха театра балха программа я. Оаха дика кхетоду хьалххуш йоагIа тIехье коммунистически, эстетически, нравственни хьисапе хьалххар тха керттера декхар долга. Цхьуухьа берий театр художественно-педагогически учреждени лархIа эзаш я, вешта аьлча, берий театр моллагIа йола школа я. Аьхха спектаклаш уттаярца доалаш дац театра декхар, цо дешархошта юкъе кхетама болх бу, советски берий искусствана карагIдьиннараш дIадувц хьонача хьежархошта. Каст-каста вIашагIкхет школашка а театре а театра болхлойи дешархойи, къонича хьежархошта хьалхашка артисташи режиссерашеи отчеташ ю, школаши теникий театрашта шефски гIо ду.

Укх шера дIабахача бархI бетта тха театра йиъ керда спектакль оттаьй: «Конек-горбунек», «Сомбо», «Зене витамин», «Хьуна сахьаташ». 482 спектакле 52250 бер хинад. Тха театра коллективаш хилаза йола моттиг лаха хала да вай республике. Бакъда республике хинна ца Iеш, дукхача кхыча моттигашка а хиннад театр гастролешка. Иштта, тхоай спектаклош дIахьийхар оаха Баку а Азербайджански ССР кхыча моттигашка а. Дагестански, Къилбаседа-Ирийи, Черсий-Балкарийи автономни республикашка, Ставропольски Краснодарски краяшка, Ростовски Астрахански областашка. Массанахьа а тха театр мел хинача моттиге дега тIара тIанийсай цун спектаклаш.

Нох хетта яла дезаш да, вайцита а поалахарча автономни республикашкарен крайшкарен, областашкарен теникий театраш хьоашалгIа ухилга. Иштта вIашагIкхийттача хана постановкаш цхьана ювцаро бекна пайда лу, къамий культураш йIаьхегIа ю, халкъий доттагIал чIоагIлу.

ХIанз массехх деш кердача сезоне хургйолча тха программах. Нохч - ГIалгIай коллективо кийчъеш я дагестански писателя А. Абакарова «Нур-Эзим — Дешо кулгаш» яхача фаьлгах йола спектакль. ХIаьта оттада лаьрхIа да къонача нохчий писателя А. Дакаева «Майра кхо саг» яхача пьесахи, С. Михалкова «Сонта пхьагилг» яхача фаьлгахи, «Таласера чарахь» яхача фаьлгахи йола спектаклаш.

Эрсий коллективо оттаергья «Шукана лараз» яхача фаьлгахи «Хувцаза дола сони» «Дешо кIьнки» яхача пьесехи йола спектаклаш.

Хоза кийчъеш да шиина а коллективо дIахьокха лаьрхIа спектаклаш. Дувла тханцига, бераш! Дог гIоздаьна юхагIоргда ше.

Х. ШАМГОВ,
Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен республиканойски теникий театра режиссер.

ФУТБОЛ

Селхан Ереване моттигерча «Арарате» шиий «Терексн» футбольни командай матч хилар.

Матч йолаеьнача 34-ча минуте «Терекы» счет хьайийлар Чупахина, бакьда дIахо шоай аьттонех пайда эца вIаштIехьдалаьзар вай футболистий. Счет 3:1 йолаш фусам-дай кот а боалаш чакхъьялар матч.

ДЕШАРХОША СОВХОЗА ГIО ДУ

IуйрIйна Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» яхача совхоза центральни усадьбе безаме гIараш кхлеши дар хьахозаш. Уж хьажиIаш цIенъе арабаьнна Ачхой-Мартана бархI шерарча школера дешархой бар. Дукха за яхалехьа везткъеш нахь дешархо болх бе дIоттар. ЦIеньть аьннача хьажиIий гув хIара минута лакхлуш латт. Теттара дикен сакни болх бу 7-ча «А» классерча дешархоша. Массалена хьокхам телаш чупйина къахьегаш я цу классе староста йола Джабаева Нюра. Иштта къахьегаш боахк цу классера дешархой Исаева Кулсум, Писаева Аилас, кхыбараш. Царел тIехьабисаш 6-ча классера дешархой а.

Кхаь дийнахьа бIаь тонн сонгIа хьажиIаш цIенъьай бераша. Укхаза болх беш боахача дешархой къахьегамца боаш чIоагIбеннаб.

7-ча «А» классерча дешархошта совхоза администрацо сийлен грамота енцай эггара лакхагIа дола хьокхамаш дахарах.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

ПЕНСЕЙ ХЬАКЪЕХЬАРА КЕРДАДАР

1956 шера 14 июле арадаьннача законо вай мехкарча къахьегамхоштa Iаламдаьд дуьнен тIа эггара лакхагIарча боараме пенсеш ухилга.

Из закон долаш хьаденача 8 шера кхы а дукхха гIулакхаш чакхдаьхад пенсей боарамаш лаккдара, пачхьалкхен пенси ийдо бокьо йолча цаьха тайпаш дуккагIа хийийтара тIадерзадаь.

Пенсионераш гIадбуташ дола хувцамаш къаьстта а дукха хинад 1965 шера.

Уж дувцарг а да вай.

1964 шера 31 декабре СССР Лакхехьарча Совета Президиумо тIайнар «I-чен II-чен группаех болча инвалидаштен кхаба саг воацаш бисача дезалаштен долча пачахьалкхен пенсей эггара кIезигагIа дола боарамаш лаккдарах» дола Указ.

Ше чакхдаккхара оттаьча ханашка диллача из Указ шии юкъа декъалу: пенсионерий цхьан категорена эггара кIезигагIа дола пенси боарамаш лакхдаьд 1965 шера 1 майгара денз, хIаьта шоллагIчоа — 1965 шера октябргара денз.

Пенсе эггара кIезигагIа дола боарамаш 1965 шера 1 майгара денз лакхдаьдар СССР лораеш е тIема гIулакха кхьдола декхараш кхоачашдеш човнаш, контузеш, айнаш хилар бахьан долаш дале а фронта хиларца дуьзадена цамогаш хилар бахьан долаш дале а I-чен II-чен группай инвалидаш хинача мутIаре, старшинаш, сержанташ болаш тIома гIулакхе хиннарашта.

Лакхехьа белгалбаьча пенсионерий пенсе боарам 1 майгара денз оттабаьб: I группах болча инвалидашта бетта 50 соми II группах бараштa 35 соми. Пенсе цу кердача боарама тIадетт:

а) болх ца беча пенсионерашта къахьега могардоацаш вола цхьа дезалхо хилча — пенсех 10 процент, шиъ а кхы дукхагIа а хилча — пенсех 15 процент;

б) I группах болча инвалидашта гIулакх дара лаьрхIа — пенсех 15 процент;

в) болх ца беча II группах болча инвалидашта гIулакх дара лаьрхIа — пенсех 10 процент.

Нагахьа санна инвалид войнхагIча сержанта, сержанта, ефрейтора е войнхагIча матроса цIи йолаш вале, дерригa тIадеттараш а тIехьа дола пенси кхы а 10 процент лакхлу.

Масала доаладергда вай. I группагIара инвалид Санько тIема гIулакхе вахалехьа болх беш хинавац. Фронте волча хана чов а хинна, сержанта цIи а йолаш комисси мукъавалийтав из, хIаьта I группа инвалид махиллара 1944 шера денз пенси ийдеш а ва. Цун иждивенегIа цхьа бер да. Сержанта цIи йолаш хилларх а тIехьа дерригача тIадийттаранца цхьана дIалаьрхIача 1 майтIаккхачалца цо ийдаьча пенсе боарам 53 соми 30 кепиги долаш хиннаб. 1 мае денз цунна пенси дIалаьрхIад укх тайпара. Отталаь пенси ше 50 сом да, цунна тIатехад: цунна эша гIулакх дара 7 соми 50 кепиги, бора лаьрхIа 5 соми. Сержанта цIи хиларах лакхдаьр а дIалаьрхIача цун пенсех хиннад бетта 68 соми 75 кепиги. Иштача гIулакхаца, нов Санько пенсена тIаккхийттад бетта 15 соми 45 кепиги.

Из масал доаладаьд юрта боахамца бувзам боацача пенсионера хьожаду пенен лаьрхIа.

Юрта боахамца бувзам болча пенсионерашта хьежадеча эггара кIезигагIа долча пенсей боарамаш 15 процента лакхлу, хIаьта I группагIарча инвалидашта 42 соми 50 кепиги а II группагIарчарна 29 соми 75 кепиги а хул. Пенсе цу боарамашта тIадетт леттанза дардоацараш.

1965 шера I майгара денз вай республике гIолла кердача боарамагIа пенсеш ийдаьд 273 саго, царна тийхача пенсеша бетта лаьрхIача 2343 сом тIаккхийттад.

1965 шера 1 октябрера денз вай республике кердача боарамагIа пенсеш ийдергда 12025 саго; бетта долача пенсеша тIаккхетаргда 73630 сом.

Укавах хила мадеагIара, 1965 шера 1 октябргара денз эггара кIезигагIа дола пенсе боарамаш оттадаьд:

I группагIарча инвалидашта — бетта 50 сом, инвалидал моллагIча бахьана хиннадале а бе доацаш;

II группагIарча инвалидашта — бетта 35 сом, нагахьа санна инвалидал къахьегама сакхат е профессиональни лазар е тIема гIулакхе волаш цамогаш хилар бахьан долаш хиннадале;

II группагIарча инвалидашта — бетта 30 сом, нагахьа санна инвалида юкъара лазар хилар бахьан долаш хиннадале а бера хана денз доалаш хьадоагIе а:

Кхаба саг воацаш бисача дезала, кхоабаш хинна моллагIча бахьанех вениарало а бе доацаш, эггара кIезигагIа дола пенсе боарамаш оттадаьд:

болх бе могаш воаца цхьа саг волчоа — 21 сом,

болх бе могаш воаца 2 саг волчоа — 30 сом,

болх бе могаш воаца 3 а кхы дукхагIа а волчоа — 50 сом.

Иштача гIулакхаца I-чен II-чен группаех болча пенсионерашта а кхоабар воацаш бисача дезалашта а (нагахьа санна пенси бIарччача боараме оттадаьдале) пенсеш юхалаьрхIад, нагахьа санна тIадийттараш а тIехьа дола пенси 1965 шера 1 октябралца Указо оттабаьча эггара кIезигагIча боарамга кхоачаш хиннадеце. Царна лоархIаш бац хьалха тIема гIулакхе хинна тIема гIулакхе хилара декхараш кхоачашдарца дувзадена лоаца хатараш хилар е фронте хиларца дувзадена доаца лазараш хилар бахьан долаш инвалидалла баьхнараш. Царна пенсей боарамаш юхалаьрхIад, нагахьа санна тIадийттараш а доацаш дола пенсей боарамаш 1965 шера 1 октябрера денз оттадаьча эггара кIезигагIча пенсей боарамел кIех деце.

Иштта теркалде дезаш да болхлосхи гIулакхерча нахаш болча I-чен II-чен группагIарча инвалидашта эггара кIезигагIарча боарамегIарча пенсешта цхьаккха а тIатохараш деш ца хилар. Из иштта да пенси эггара кIезигагIча боараме ийдеш болча кхоабар воацаш бисача дезалий хьакъехьа а.

Цхьа доаца пенсеш юхалаьрхIад юкъара лазараш хилар бахьан долаш I-чен II-чен группаегIара инвалидаш хинача пенсионераштен кхоабар воацаш бисача дезалаштен, нагахьа санна:

а) I группагIарча инвалида е кхоъ а кхы дукхагIа а болх бе могаргдоаца дезалхой болча кхоабар воацаш бисача дезала пенси 125 сомал лохагIарча алапех лаьрхIадале;

б) II группагIарча инвалида е болх бе могаргдоаца ши дезалхо волча кхоабар воацаш бисача дезала оттадаь пенси 52 сомалы 50 кепигали кIезигагIа хиннадале;

в) болх бе могаргдоаца цхьа дезалхо волча кхоабар воацаш бисача дезала пенси 70 сомал лохагIарча алапех лаьрхIадале.

Цу тайпара хIама хилча пенси лоархI Указаца керда оттабаьча эггара кIезигагIча боарамга а дуллаш, йолаш йолча балха стажа дукхалгакIезигалга хьежжа дукхагIа-кIезигагIа.

1965 шера 1 майгара денз эргалькхай болх беш болча Дахьен тIема III группагIарча инвалидашта пенсеш тедара порядок. ДIанзара алапи мелла дукха дале а, кхьметтел нагахьа санна цунна пенси лаьрхIача алапел тIех из дале а — шийна оттадаьча пенсех 50 процент, хIаьта а вета а ийдергда цо, цхьабакъда, из бетта 21 сомал кIезигагIа-м хургдац. Из я 1965 шера пенсионерашка кхаьча цхьаьлха а льгота.

Л. ОСИПОВА,
Нохч-ГIалгIай АССР социальни Iалашон Министерства пенсий пособий отдела начальник.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

ЛадувгIа, хьажа

12 октябрь, 1965 шу.

РАДИО: 6.30 — «Нохч-ГIалгIайчен лаьтталеладархо» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 8.20 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.30 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (гIалгIай меттала). 15.00 — Нохч-ГIалгIай АССР - а заслуженни артиста Кобзон Иосифа концерт. 15.30 — «Къонал» яха передача (гIалгIай меттала). 15.45 — Кунта-Хьажий мурдех дола бакъдар (нохчий меттала). 16.00 — Ведзижев Аьхмада «Коммунист» яха инсценированни дувцар — литературни передача (гIалгIай меттала). 16.15 — КПСС-а XXIII съезда накъаболхаш — беседа (эрсий меттала). 16.30 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Моттигерча авторий ашараш. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

УКВ: 9.00 — Концерт-беседа «Германски Демократически Республика композитораш». 9.45 — «Гуйранца цхьаь» — музыкальни новелла. 10.05 — Йоккхача симфонически оркестра лаьрхIа Галжибекова концерт. 10.23 — «Ши байрах» яха пионерски радиотеатра спектакль. 10.45 — Полиашвиле «Даиси» яхача операх яь музыкально - литературни композици. 19.00 — «Пловучий театр» яха Керна оперетта монтаж. 20.45 — «Цхьан юрта» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала). 21.45 — Фортепьяннаца хьалхара оалача оркестра лаьрхIа Насидзе шоллагIа концерт. 22.13 — «Ракулл Найтиз со ва, господин! яха радиокомпозици.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — Лоаца метражни фильмаш сборник. 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — «Юрта нахи» (гIалгIай меттала). 19.10 — Деша даха ка йоацача берашта ду английски метта урок. 19.30 — Довхиина Iана кийчо яьй. Беседа. 20.00 — Ширача романсий сайре. 20.30 — Телевизионни кердадараш. 20.45 — «КIиранди» яха художественни фильм (шоллагIа сери).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовиков улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бахиттохана секретара — 2-45-40; партийни дахаран, промышленаш, юртбоахамен, культура, оасьехан отдел — 2-25-72; корректорски 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-40; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02712. Заказ № 5558.